

มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ISSN 2697-4894 (Online)

ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 มกราคม- มิถุนายน 2568

Vol. 17 No.1 January – June 2025

online
research

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Academic Journal of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University

ISSN 2697- 4894 (Online)

ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม- มิถุนายน 2568)

Vol. 17 No.1 January – June 2025

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ดำเนินการตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยที่เป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการ เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้ทางวิชาการและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและหลากหลายองค์ความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยในฉบับปีที่ 17 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน 2568 นี้ กองบรรณาธิการมีบทความที่เกี่ยวข้องทางด้านบัญชี ด้านดนตรี และด้านการศึกษารวม 7 บทความที่น่าสนใจ

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความจากวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน และหากผู้เขียนหรือผู้อ่านท่านใดมีความสนใจที่จะตีพิมพ์หรือมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อวารสารสามารถส่งมาได้ที่ Website: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/bruj> หรือหมายเลขโทรศัพท์ 044-611221 ต่อ 8601 ทางกองบรรณาธิการจะนำไปดำเนินการหรือพิจารณาปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

บรรณาธิการ

Editorial Notes

The Buriram Rajabhat University Academic Journal publishes and disseminates academic and research articles that contribute to scholarly knowledge. Our aim is to promote modern and diverse academic insights and research in the fields of humanities and social sciences. This particular issue, Volume 17, Issue 1, for January - June 2025, includes a collection of articles focusing on education, music, and administration. We invite you to explore the topics that interest you most within this issue.

The editorial team sincerely hopes that the articles in this journal will be beneficial to all readers. Should any authors or readers be interested in publishing with us, or if you have suggestions that could enhance the journal, please feel free to submit them via our website at <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/bruj> or by calling 044-611221 ext. 8601. The editorial team will review your contributions or suggestions for potential implementation and continuous improvement of the journal's quality.

The Editor

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

นโยบาย

1. สนับสนุนผลงานวิชาการของมหาวิทยาลัย
2. สร้างองค์ความรู้ที่ถูกต้อง ส่งเสริมพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย (Research Paper) บทความวิชาการ (Academic Paper) ที่มีคุณภาพของอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักศึกษา ซึ่งเป็นผลงานวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย บริหารธุรกิจ ศึกษาศาสตร์ บัญชี ดนตรี เศรษฐศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์
2. เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการแก่สังคมทั่วไป โดยสนับสนุนให้อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักศึกษา ที่มีผลงานวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้นำเสนอผลงานวิชาการ

เกณฑ์การรับพิจารณาบทความและการส่งบทความ

ผู้นิพนธ์สามารถดูเกณฑ์การรับพิจารณาบทความ แนวทางการเตรียมต้นฉบับบทความและการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ การเขียนรายการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิง ได้ที่เว็บไซต์

เกี่ยวกับลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ของบทความที่ปรากฏในวารสารวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นของผู้นิพนธ์ ทั้งนี้ บทความทุกเรื่องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ ข้อความและข้อมูลของบทความในวารสารวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นแนวคิดของผู้นิพนธ์ ไม่สงวนลิขสิทธิ์การนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการแต่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาและอยู่ในขอบเขตของกฎหมายลิขสิทธิ์

ที่ปรึกษา

รศ.มาลิณี จุโฑปะมา

อธิการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บรรณาธิการ

รศ. ดร.สุพัตรา รักการศิลป์

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

กองบรรณาธิการ

รศ. ดร.สุพัตน์ สุขมลสันต์

ผู้เชี่ยวชาญประจำศูนย์ภาษามหาวิทยาลัยแม่โจ้

รศ. ดร.อัญชลี สารรัตน์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รศ.สมนึก ภัททิยธานี

ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รศ. ดร.รักชนก แสงภักดีจิต

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รศ. ดร.ยาใจ พงษ์บริบูรณ์	สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
รศ. ดร.นาริรัตน์ รักกิจตรกุล	ข้าราชการบำนาญ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ. ดร.บุญชม ศรีสะอาด	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ. มัลลวีร์ อดุลวัฒนศิริ	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ. ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผศ. ดร.สุริยา รักการศิลป์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผศ. ประคอง กาญจนการุณ	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผศ. ดร.วันทนี นามสวัสดิ์	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ประเมินอิสระ ตรวจสอบประจำฉบับ

รศ. ดร.ยาใจ พงษ์บริบูรณ์	สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
รศ. ดร.มนสิข สิริสมบุญรณ์	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ. ดร.รักษนก แสงภักดีจิต	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย
รศ. ดร.สุพัฒน์ สุกมลสันต์	ผู้เชี่ยวชาญประจำศูนย์ภาษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้
รศ. ดร.กรไชย พรลภัสสรกร	คณะวิทยาการจัดการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยนครพนม
รศ. ดร.ไพฑูรย์ อินตะขัน	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รศ. ดร.ชัยยศ สัมฤทธิ์สกุล	คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
รศ. สมนึก ภัททิยธานี	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ. ดร.อัศรพนธ์ เนื้อไม้หอม	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รศ. ดร.สุชาติ แสงทอง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รศ. ดร.จรีพร จันทรพาณิชย์	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผศ. ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ. ดร.วราภรณ์ เชิดชู	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ. ดร.จรงค์ เลี้ยงพาณิชย์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ. ดร.พิมพ์ชนก สุวรรณธาดา	คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ. ดร.คมกริช การินทร์	วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ. ชนิดาภา สุขเจริญ	วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ. ดร.องอาจ อินทนิเวศ	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผศ. ดร.เอกราช เจริญนิตย์	คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ. ดร.กรุณา เติตจิระพงษ์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ. ดร.นภดล เชนะโยธิน	คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

ฝ่ายตรวจสอบภาษา

อาจารย์พุทธชาติ ลีมีศิริเรืองไร สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Mr.Michael A. Rickman นักวิชาการ

ฝ่ายจัดการ

อาจารย์สุทิดา โขงรัมย์

ฝ่ายการเงินและธุรการ

นางจุฑารัตน์ จัตกุล

ฝ่ายศิลปกรรมวารสาร

นายสุพิศ กองชัย

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

การเผยแพร่ เผยแพร่ออนไลน์ที่เว็บไซต์วารสาร

เว็บไซต์ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/bruj/workflow/index/277194/4>

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษามหาชัฎราลงกรณ ชั้น 6
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31000

Academic Journal of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University

Policies

1. Promote and enhance the university's academic works
2. Establish the correct body of knowledge, and promote and develop local wisdom to the international

Objectives

1. To disseminate good quality academic works such as research papers, academic papers, and students in the following subfields of Humanities and Social Sciences discipline: business administration, education, accounting, music, economics, humanities, and social sciences.
2. To promote and encourage general people in society to increase their knowledge by supporting the lecturers, experts, and students to present their academic works under Humanities and Social Sciences discipline to the public.

Advisor

Assoc. Prof. Malinee Juthopama	President of Buriram Rajabhat University
--------------------------------	--

Editor

Assoc. Prof. Dr. Supattra Rakkarnsil	Vice- President of Buriram Rajabhat University
--------------------------------------	--

Editorial Board

Assoc. Prof. Dr. Supat Sukamolson	Language Center's Expert, Maejo University
Assoc. Prof. Dr. Unchalee Sanrattana	Faculty of Education, Khon Kaen University
Assoc. Prof. Somnuek Patthiyathanee	Faculty of Education, Mahasarakham University
Assoc. Prof. Dr. Rakchanok Saengpakdeejit	Faculty of Liberal Arts, KhonKaen University
Assoc. Prof. Dr. Yachai Pongboriboon	Research and Development Office, North Eastern
Assoc. Prof. Dr. Nareerat Lakvijitkul	Pensioner, Mahasarakham University
Assoc. Prof. Dr. Boonchom Srisa-ard	Pensioner, Mahasarakham University
Assoc. Prof. Mullawee Adulvathanadiri	Retired Government Official, Educational Psychology

Assoc. Prof.Prasit Suwannarak

Asst. Prof.Dr.Suriya Rakkarnsil

Asst. Prof.Prakong Kanjanakarun

Asst. Prof.Dr.Wantanee Namsawat

Pensioner (Measurement and Evaluation)

Faculty of Management Sciences,

Buriram Rajabhat University

Pensioner (Curriculum and Instruction)

Pensioner, Buriram Rajabhat University

Peer Review Board

Assoc.Prof. Dr.Yachai Pongboriboon

Assoc.Prof. Dr.Monasit Sittisomboon

Assoc.Prof. Dr.Rakchanok Saengpakdeejit

Research and Development Office, North Eastern

Pensioner, Naresuan University

Faculty of Liberal Arts, Khon Kaen University,
Nongkhai Campus

Assoc.Prof. Dr.Supat Sukamolson

Language Center's Expert, Maejo University

Assoc. Prof. Dr.Kornchai Phornlaphatrachakorn

Faculty of Management Sciences and Information
Technology, Nakhonphanom University

Assoc. Prof. Dr. Phaithun Intakhan

Faculty Of Management Sciences, Lampang
Rajabhat University

Assoc. Prof. Dr. Chaiyot Sumritsakun

Faculty Of Business Administration, Maejo
University

Assoc.Prof. Somnuek Patthiyathanee

Pensioner, Faculty of Education, Mahasarakham
University

Assoc. Prof. Dr. Akkarapon Nuemaihom

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajabhat University

Assoc.Prof. Dr.Suchat Saengthong

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon
Sawan Rajabhat University

Assoc. Prof. Dr.Jureeporn Janpanit

Pensioner, Buriram Rajabhat University

Asst.Prof. Dr. Songsak Phuseeorn

Faculty of Education, Mahasarakham University

Asst.Prof. Dr.Waraporn cherdchoo

Faculty of Humanities, Naresuan University

Asst.Prof. Dr. Asst. Prof. Chongrak Liangpanit

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Khon Kaen University

Asst.Prof. Dr.Pimchanok Suwannathada

Faculty of Music, Silpakorn University

Asst.Prof. Dr. Khomkrich Karin

College of Music, Mahasarakham University

Asst.Prof. Chanidapa Sookcharoen

Khon Kaen University International College

Asst.Prof. Dr.Ong-art Inthaniwet

Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat
University

Asst.Prof. Dr.Ek-karach Charoennit

Faculty of Music, Silpakorn University

Asst. Prof. Dr. Karuna Cherdjirapong

Faculty of Humanities and Social sciences,

NakhonRatchasima Rajbhat University

Asst. Prof. Dr.Noppadol Chanayothin

Faculty Of Industrial technology, Rajabhat

Rajanagarindra University

English Editors

Puttachart Limsiriruengrai

Language Institute, Buriram Rajabhat University

Mr. Michael A. Rickman

Academician

Management Personnel

Asst. Prof. Suthisa Khongram

Accounting Officer/Administration

Jutarat Jattulul

Graphic Designer

Supit Kongchai

Journal Publishing Two volumes per year

Volume 1 January – June

Volume 2 July – December

Website of BuriramRajabhat University Journal, Humanities and Social Sciences

www.tci-thaijo.org/index.php/bruj/index

Office of BRU Journal

Journal section, the 50th Royal Birthday Anniversary of HRH Crown Prince

MahaVajiralongkorn Building (6th floor), Buriram Rajabhat University

สารบัญ

บทความวิจัย

Academic Articles

หน้า

Page

1. ทศคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ Students' Attitudes Towards Teaching and Learning Management in Bachelor of Science Program, Applied Statistics Department, Faculty of Applied Sciences, King Mongkut's University of Technology North Bangkok ชรินทร์ จินดา Charindhorn Jinda	1
2. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 The Development of Problem-Based Learning Activities Based on the Community-Based Concept to Promote Problem-Solving Thinking Abilities for Grade 6 th Students สรวิชัย ฝาผลา / พิรญา ทองเฉลิม / ปริญญา ปริพุด Sarawut Phala / Phiraya Thongchalerom / Pariya Pariput	13
3. ผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ The Impact of Strategic Management and Competitive Capability Enhancement on the Performance of Small and Medium Enterprises in the Northeastern Region of Thailand นลิน สิมะเสถียรโสภณ / จตุพร จันทารมย์ / สุริยา รักการศิลป์ Nalin Simasathiansophon / Jatuporn Jantaram / Suriya Rakkarnsil	28
4. การนำเสนอกลวิธีการเดี่ยวซอด้วงและซออู้ เพลงดอกไม้แห่งความรัก Presentation of the Solo Performance Techniques of the Saw Duang and Saw U of the song "Dok Mai Haeng Khwam Rak" นัฐชา โพธิ์ศรี / ฉัตรติยา เกียรตินาวี / ภาณุภาค โมกขศักดิ์ Nutchana Posri / Chattiya Khietinavy / Panupak Mokhasak	49

สารบัญ

บทความวิจัย

Academic Articles

5. อิทธิพลของการควบคุมภายในที่ดีต่อประสิทธิภาพการทำงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ

The Influence of Good Internal Control on the Operational Efficiency of Samut

Prakan Municipality

พัทธ์ธีรา จิระอุดมสาโรจน์ / สิวลี ตู้จินดา / วฤตดา พิพัฒน์กุล / วรางคณา ตันสกุล

Phatteera Jiraudomsarod / Siwalee Tuchinda / Waridda Sungwarakittiwut

Warangkana Tansakun

หน้า

Page

64

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับ

79

ทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิตภาควิชาสถิติ ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ชรินทร์ จินดา

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ภาควิชาสถิติประยุกต์

คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

E-mail: charindhorn.b@sci.kmutnb.ac.th

รับต้นฉบับ 17 มกราคม 2568; ปรับแก้ไข 4 มีนาคม 2568; รับผิดชอบ 10 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และ 2) เปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำแนกตามเพศ และสาขาวิชา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 261 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิตามสาขาวิชา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งแบ่งคำถามออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านรายวิชาในหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน และด้านทรัพยากรทางการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test แบบ Independent Sample และ One-way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า

1) ทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2) นักศึกษาที่มีเพศต่างกันให้ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์แตกต่างกันในด้านทรัพยากรทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และอีก 4 ด้านไม่แตกต่างกัน

3) นักศึกษาในสาขาวิชาต่างกันให้ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ทั้ง 5 ด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ

ทัศนคติ การจัดการเรียนการสอน หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์

Students' Attitudes Towards Teaching and Learning Management in Bachelor of Science Program, Applied Statistics Department, Faculty of Applied Sciences, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

Charindhorn Jinda

General Administration Officer Applied Statistics Department
Faculty of Applied Sciences, King Mongkut's University of Technology North Bangkok
E-mail: charindhorn.b@sci.kmutnb.ac.th

Received 7 January 2025; Revised 4 March 2025; Accepted 10 March 2025

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the attitudes of students toward the teaching and learning management in the Bachelor of Science program in the Department of Applied Statistics, Faculty of Applied Science, King Mongkut's University of Technology North Bangkok (KMUTNB); and 2) compare the attitudes of students toward the teaching and learning management in the same program, classified by gender and field of study. The sample for this study consisted of 261 students, selected by stratified random sampling according to the field of study. The tool used to collect data was a 5-point rating scale, which divided the questions into 5 areas: curriculum subjects, teachers, teaching management, measurement and evaluation of teaching and learning, and educational resources. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing using the Independent Samples t-test and One-way ANOVA. The results of the study indicated that:

1) The overall and individual aspects of students' attitudes towards teaching management in the Bachelor of Science program, Department of Applied Statistics, Faculty of Applied Science, King Mongkut's University of Technology North Bangkok, were at a high level. **2)** Students of different genders expressed significantly different opinions on teaching management in the Bachelor of Science program, Department of Applied Statistics, specifically in the area of educational resources, at the 0.05 significance level. The other four areas showed no significant differences. **3)** Students from different fields of study expressed no significant differences in their opinions on teaching management in the Bachelor of Science program, Department of Applied Statistics, across all five areas.

Keywords

Attitude, Learning and teaching management, Bachelor of Science Program
Applied Statistics Department

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 และ มาตรา 30 เน้นการจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ในปัจจุบันปี พ.ศ. 2567 มีการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาสูงมาก มีการนำกลยุทธ์ต่าง ๆ มาใช้เพื่อจูงใจให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาในสถาบันของตนมากขึ้น แต่นั่นก็แค่ปัจจัยในการจูงใจขั้นต้นเท่านั้น สิ่งสำคัญที่สุดที่จะดึงดูดความสนใจได้อย่างแท้จริงก็คือ ระบบการจัดการเรียนการสอน บรรยากาศ เทคโนโลยีในการเรียนรู้ และสถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญที่ผลิตกำลังคนในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าระดับปริญญาตรีและสูงกว่าระดับปริญญาตรี ซึ่งในการผลิตกำลังคนของสถาบันอุดมศึกษานั้นต้องสอดคล้อง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่าง ๆ และสอดคล้องกับนโยบายการบริหารประเทศด้วย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีพันธกิจมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ วิจัยและพัฒนา บริการวิชาการแก่สังคม ทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และมุ่งเน้นจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อให้การพัฒนาระบบการเรียนการสอนมีศักยภาพมากขึ้น ซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้แบ่งออกเป็น 3 วิทยาเขต ได้แก่ วิทยาเขตกรุงเทพมหานคร, ปราชญ์บุรี และระยอง เปิดทำการเรียนการสอนทั้งหมด 13 คณะ 2 วิทยาลัย 2 บัณฑิตวิทยาลัย ตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ของมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นแนวทางการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยให้บรรลุตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ตามกรอบแผนยุทธศาสตร์ มจพ. ระยะ 20 ปี ตามยุทธศาสตร์ที่ 1 ความเป็นเลิศด้านการจัดการศึกษา (Academic Excellence) ประกอบด้วย (1) พัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้รายวิชา/หลักสูตรทันสมัย ได้มาตรฐาน ตอบสนองและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน (2) พัฒนาคุณภาพบัณฑิตและบุคลากรให้มีคุณภาพมีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพในศตวรรษที่ 21 (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2565)

ภาควิชาสถิติประยุกต์ เป็นหนึ่งในหน่วยงานคณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ประกอบด้วย 3 หลักสูตร 1) หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต จะมี 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาสถิติประยุกต์ และในปี พ.ศ. 2566 หลักสูตรปรับปรุงเปลี่ยนชื่อสาขาเป็น สาขาวิชาสถิติประยุกต์ สำหรับวิทยาการวิเคราะห์ธุรกิจและอุตสาหกรรม สาขาวิชาสถิติธุรกิจและการประกันภัย และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ข้อมูลและการวิเคราะห์เชิงสถิติ 2) หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถิติประยุกต์และวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูล 3) หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสถิติประยุกต์ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในภาควิชาสถิติประยุกต์ มีทั้งการเรียนการสอนภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยการเรียนการสอนจะต้องมี

เนื้อหาที่ครอบคลุม และมีทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในภาคปฏิบัติได้จริง การจัดการเรียนการสอนจึงส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง

ดังนั้นผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง จึงสนใจศึกษาทัศนคติและเปรียบเทียบของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เพื่อนำทัศนคติของนักศึกษามาเป็นข้อมูลสำหรับการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำแนกตามเพศ และสาขาวิชา

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 756 คน จากชั้นปีที่ 1 – 4 ของทุกสาขาวิชา (ระบบสารสนเทศเพื่องานทะเบียนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ข้อมูล ณ วันที่ 19 กรกฎาคม 2567)
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยได้นำวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) มากำหนดขนาดตัวอย่างจากประชากร โดยแบ่งชั้นภูมิตามสาขาวิชา จะได้ 4 ชั้นภูมิ เนื่องจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิจะต้องทราบขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังนั้นจึงหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจากประชากรที่ศึกษาเป็นกลุ่มที่มีจำนวนแน่นอน (Finite Population) จึงใช้สูตร Taro Yamane (1973) ได้จำนวนนักศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 261 คน จากสาขาวิชา 4 สาขา แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขนาดตัวอย่างของแต่ละชั้นภูมิ เมื่อ $N = 621$ และ $n = 243$

ชั้นภูมิ	สาขาวิชา	N_h	n_h
1	สถิติประยุกต์	30	10
2	สถิติประยุกต์สำหรับวิทยาการวิเคราะห์ธุรกิจและอุตสาหกรรม	177	61
3	สถิติธุรกิจและการประกันภัย	280	97
4	วิทยาศาสตร์ข้อมูลและการวิเคราะห์เชิงสถิติ	268	93
รวม		756	261

ดังนั้นจากการคำนวณจะได้จำนวนขนาดตัวอย่างของแต่ละชั้นภูมิ (Stratified sampling) เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ คือ นักศึกษาศาสาวิชาสถิติประยุกต์ 10 คน นักศึกษาศาสาวิชาสถิติประยุกต์สำหรับวิทยาการวิเคราะห์ธุรกิจและอุตสาหกรรม 61 คน นักศึกษาศาสาวิชาสถิติธุรกิจและการประกันภัย 97 คน และนักศึกษาศาสาวิชาวิทยาศาสตร์ข้อมูลและการวิเคราะห์เชิงสถิติ 93 คน รวมทั้งหมด 261 คน เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละสาขาวิชา จึงสุ่มรายชื่อจากบัญชีรายนามนักศึกษา โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยได้กำหนดวิธีการในการศึกษาไว้ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 ทศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แบบสอบถามแสดงทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านรายวิชาในหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และด้านทรัพยากรทางการศึกษา

2. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ 2 วิธี ดังนี้

- 2.1 การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาลงความเห็นและให้คะแนน และนำคะแนนมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) การพิจารณาว่าคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงหรือไม่ โดยทั่วไปจะพิจารณาจากค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 (ประสพชัย, 2558) สรุปผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.93 แสดงว่า ข้อคำถามในแบบสอบถามมีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

- 2.2 การตรวจสอบความเชื่อถือ หรือความน่าเชื่อถือ (Reliability) ผู้วิจัยได้ทำการทดลองโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักศึกษาศาสาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน และนำคำตอบไปคำนวณค่าด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เนื่องจากข้อมูลแบบสอบถามเป็นข้อมูลแบบ Rating Scale (จิตติรัตน, 2560) จากการพิจารณาแบบสอบถามตอนที่ 2 ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค เท่ากับ 0.859

3. วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการสร้างแบบสอบถามจาก Google form ซึ่งเป็นการสร้างแบบสอบถามออนไลน์ และส่งให้กับนักศึกษาภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. เกณฑ์การแปลผลคะแนนข้อมูลแบบสอบถาม

งานวิจัยครั้งนี้ข้อมูลในส่วนที่ 2 ทศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เป็นข้อมูลแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (1961) ดังนั้นผู้วิจัยได้กำหนดคะแนนในแต่ละระดับเป็นดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง น้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด

เกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม, 2545) โดยถือเกณฑ์การประเมินเป็นคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ จะใช้การวิเคราะห์ใน 2 รูปแบบ คือ

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ซึ่งข้อมูลเป็นมาตราแบบช่วง (Interval scale) โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ การหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 การวิเคราะห์สถิติอนุมาน หรืออ้างอิง (Inferential Statistic) เป็นการนำผลข้อมูลที่เก็บมาได้จากกลุ่มตัวอย่าง ไปใช้อ้างอิงหรืออธิบายกลุ่มประชากร ได้แก่ การประเมินค่าพารามิเตอร์ในประชากร (Estimation) และการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) (วีระศักดิ์, 2557) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำแนกตามเพศ ใช้สถิติทดสอบ t-test

แบบ Independent Sample และจำแนกตามสาขาวิชา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way analysis of variance: ANOVA) ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษา

1. ผลการการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ผลการการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามนักศึกษาเป็นเพศชาย จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 37.16 นักศึกษาเพศหญิง จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 62.84 รวมทั้งหมด 261 คน และเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 37.16 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 30.65 ชั้นปีที่ 3 จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 18.39 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80 รวมทั้งหมด 261 คน

2. ผลการการวิเคราะห์ทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านรายวิชาในหลักสูตร	4.01	0.45	มาก
2. ด้านอาจารย์ผู้สอน	4.09	0.45	มาก
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.04	0.43	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	4.04	0.48	มาก
5. ด้านทรัพยากรทางการศึกษา	3.92	0.63	มาก
รวม	4.02	0.48	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92 - 4.04$)

3. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำแนกตามเพศ และสาขาวิชา ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3 – 5

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำแนกตามเพศ

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต	เพศ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	Sig
1. ด้านรายวิชาในหลักสูตร	ชาย	3.99	0.43	0.536
	หญิง	4.02	0.45	
2. ด้านอาจารย์ผู้สอน	ชาย	4.10	0.45	0.731
	หญิง	4.08	0.44	
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	ชาย	4.06	0.42	0.417
	หญิง	4.02	0.42	
4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	ชาย	4.02	0.47	0.679
	หญิง	4.05	0.48	
5. ด้านทรัพยากรทางการศึกษา	ชาย	4.03	0.48	0.023*
	หญิง	3.85	0.69	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า เพศชายและหญิงให้ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ในด้านทรัพยากรทางการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และอีก 4 ด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำแนกตามสาขาวิชา

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต		Sum of squares	F	Sig
1. ด้านรายวิชาในหลักสูตร	Between	0.362	0.604	0.613
	Within	50.788		
	Groups			
2. ด้านอาจารย์ผู้สอน	Between	0.707	1.180	0.318
	Within	50.731		
	Groups			
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	Between	0.347	0.624	0.600
	Within	47.024		
	Groups			

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต	Sum of squares	F	Sig
	Between	0.737	
4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	Within	58.003	1.075
	Groups		0.360
	Between	1.719	
5. ด้านทรัพยากรทางการศึกษา	Within	99.548	1.462
	Groups		0.225

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาต่างกันให้ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า ภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92 - 4.04$)
2. การเปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำแนกตามเพศ และสาขาวิชา พบว่า
 - 2.1 นักศึกษาเพศชายและนักศึกษาเพศหญิงให้ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ แตกต่างกันในด้านทรัพยากรทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
 - 2.2 นักศึกษาสาขาวิชาต่างกันให้ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สามารถนำประเด็นสำคัญ ๆ มาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การศึกษาทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต
ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.02 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านอาจารย์ผู้สอน รองลงมาด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านรายวิชาในหลักสูตร และด้านทรัพยากรทางการศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้ภาควิชาสถิติประยุกต์มีการจัดการเรียนการสอนตรงตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เน้นความรู้และทักษะด้านวิชาการ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ได้จริง ซึ่งผลจากการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษากษมน บรรยายกิจ และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ พบว่า ทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำแนกตามเพศ และสาขาวิชา

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำแนกตามเพศ พบว่า ทั้งนักศึกษาเพศชายและนักศึกษาเพศหญิงให้ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ แตกต่างกันในด้านทรัพยากรทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 อาจจะเป็นเพราะเครื่องมือในการฝึกปฏิบัติที่ไม่เพียงพอ เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์การเรียนการสอน เนื่องจากจำนวนนักศึกษาที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ดังนั้นควรให้ความสำคัญในเรื่องทรัพยากรทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นเรื่องระบบสารสนเทศ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดให้มีอย่างเพียงพอ และมีความทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทรรคนิย์ วรार्หคำ (2554) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ภายนอกและภายในห้องเรียนให้มีความเหมาะสม ปลอดภัย เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า นักศึกษาที่อยู่สาขาวิชาต่างกันให้ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 อาจจะเป็นเพราะการ

จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือของทุกสาขาวิชาเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาได้ดี ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนในภาควิชา ซึ่งผลจากการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษา สุนารี จุลพันธ์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามสาขาวิชาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยควรให้ความสำคัญในเรื่องทรัพยากรทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นเรื่องสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกภาควิชา ระบบสารสนเทศ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ เพราะเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการอำนวยความสะดวกและช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นควรจัดอุปกรณ์การเรียนการสอน ระบบสารสนเทศ ให้มีอย่างเพียงพอและมีความทันสมัย มีการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกภาควิชา เช่น จัดที่นั่งสำหรับให้นักศึกษาได้ทำงานและอ่านหนังสืออย่างเพียงพอและพร้อมให้บริการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาทัศนคติของนักศึกษาภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ (Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สำคัญเชิงพรรณนาในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนักศึกษาที่จบการศึกษาไปแล้วในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กษมน บรรยายกิจ และคณะ. (2562). ทศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ฉบับเทคโนโลยีการศึกษา*, 3(1), 79-92.
- จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2560). คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 7(1), 1-15.
- ทรงศนีย์ วรหาคำ. (2554). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร.ศศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2558). ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 18(18), 375-396.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). เข้าถึงเมื่อ (26 กรกฎาคม 2567). เข้าถึงได้จาก (<https://planning.kmutnb.ac.th>)
- ระบบสารสนเทศเพื่องานทะเบียนนักศึกษา. (2565). ข้อมูลจำนวนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. เข้าถึงเมื่อ (19 กรกฎาคม 2567). เข้าถึงได้จาก (<https://staff-reg.kmutnb.ac.th/Maindata/>)
- สุนารี จุลพันธ์ และคณะ. (2561). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(1), 1-10.
- วีระศักดิ์ จินารัตน์. (2557). การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 11(2), 80-85.
- Likert, R. (1961). *New Pattern of Management*. New York : McGraw-Hill Book.
- Taro, Y. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis (3rd ed.)*. New York: Harper and Row.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สรารวุฒิ ผาผลา¹ / พิรญา ทองเฉลิม² / ปริญา บริพุฒ³

^{1,2,3} สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

E-mail : sarawut.pg66@ubru.ac.th

รับต้นฉบับ 30 มีนาคม 2568; ปรับแก้ไข 3 พฤษภาคม 2568; รับผิดชอบ 19 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหานักเรียนที่เรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 75 3) เปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน และ 4) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรม การเรียนรู้ ตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 12 คน โดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน 2) แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 6 ข้อ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (t - test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็น ฐานประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) เชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหา (2) กำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ (3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (4) สังเคราะห์ความรู้ (5) สรุปและประเมินค่าของคำตอบ และ (6) นำเสนอและ ประเมินผลงาน โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) นักเรียนมี ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สูง กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ความพึงพอใจ

The Development of Problem-Based Learning Activities Based on the Community-Based Concept to Promote Problem-Solving Thinking Abilities for Grade 6th Students

Sarawut Phala¹ / Phiraya Thongchalem² / Pariya Pariput³

^{1,2,3} Department of Curriculum and Instructional Development,
Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

E-mail: sarawut.pg66@ubru.ac.th

Received 30 March 2025; Revised 3 May 2025; Accepted 17 May 2025

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop problem-based learning activities using a community-based concept to foster problem-solving thinking ability; 2) to compare students' problem-solving thinking ability against a 75% criterion after using these activities; 3) to compare students' pre- and post-learning science achievement; and 4) to examine their satisfaction with the learning activities. The sample for the study included 12 sixth-grade students from Ban Bak School, selected through cluster random sampling during the second semester of the 2024 academic year. The research tools included 1) 12 lesson plans, 2) a 6-item subjective test for problem-solving thinking, 3) a 20-item achievement test, and 4) a student satisfaction questionnaire. Data analysis involved percentages, means, standard deviations, and t-tests.

The research findings revealed that: 1) The development of problem-based learning activities based on the community-based approach consisted of six steps: (1) connecting and identifying the problem, (2) proposing solutions, (3) conducting research, (4) synthesizing knowledge, (5) concluding and evaluating answers, and (6) presenting and evaluating work. The overall suitability of the developed activities was rated at the highest level by experts. 2) Students' problem-solving abilities after participating in the learning activities were significantly higher than the 75% criterion at the .05 level. 3) The learning achievement after participating in the learning activities was significantly higher than before at the .05 level. And 4) students' satisfaction with the learning activities was rated at the highest level.

Keywords

Community-Based Problem-Based Learning, Problem-Solving Thinking Ability, Learning Achievement, Satisfaction

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าในอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การจัดการเรียนรู้จะต้องให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม (กระทรวงศึกษาธิการ 2560, น. 7) แต่ความก้าวหน้านี้กับทำให้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมลง การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันจะต้องให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหาตามองค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) ที่ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ข้อที่ 13 ว่าต้องปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น (ฉัตรชัย รัตนไชย 2565, น. 11) ซึ่งสอดคล้องกับองค์การยูเนสโก (UNESCO) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ที่กล่าวถึงบริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืน เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ รวมทั้งการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ จากที่กล่าวมา จึงจำเป็นต้องได้รับพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ใกล้ตัวเกิดขึ้นจริงในชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2565, น. 12-16) การจัดการเรียนรู้จะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องพัฒนาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ควบคู่กับการรู้จักเทคโนโลยีดิจิทัลและมีทักษะที่สำคัญ ทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2560, น. 6-7) ซึ่งสอดคล้องกับสมรรถนะผู้เรียนตามกรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการแก้ปัญหา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) รายวิชา วิทยาศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

วิทยาศาสตร์จึงมีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน จำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะในศตวรรษที่ 21 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา แต่จากที่ได้พัฒนามาจนถึงปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (กระทรวงศึกษาธิการ 2560, น. 1-2) เห็นได้จากการศึกษาองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านวิทยาศาสตร์เท่ากับ 485 คะแนน ถือว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง และระดับความสามารถของนักเรียนในแต่ละด้านมี 6 ระดับ (ระดับ 1 ถึงระดับ 6) ซึ่งความสามารถอยู่ที่ระดับ 2

ถือเป็นระดับพื้นฐานที่นักเรียนเริ่มแสดงให้เห็นว่าสามารถใช้ทักษะและความรู้ในชีวิตจริงได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานานาชาติ PISA 2022 ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD และผลการจัดอันดับคะแนนเทียบหลาย ๆ ประเทศ ประเทศไทยยังอยู่ในช่วงอันดับท้าย ๆ แสดงให้เห็นว่าควรพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2560, น. 4) เช่นเดียวกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์โรงเรียนบ้านบาก ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนยังขาดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สังเกตได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน O-NET ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบาก พบว่า ผลสอบย้อนหลังของปีการศึกษา 2564, 2565 และ 2566 มีคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนเท่ากับ 34.29 , 37.36 และ 31.84 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทุกปีการศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 34.31, 39.34 และ 40.75 ตามลำดับ โดยเฉพาะสาระที่ 4 มาตรฐาน ว 4.2 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุผลเชิงตรรกะและการแก้ปัญหา (รายงานผลการทดสอบการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน, 2566) และผลการศึกษาภาวะการถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning loss) ด้านวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง จึงควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2565, น. 12) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว พบว่า การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ยังไม่ได้เน้นเรื่องของการให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เข้าใจในสภาพปัญหาที่แท้จริง เรียนรู้จากการเรียนและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อค้นคว้าหาวิธีแก้ปัญหา มุ่งพัฒนาทักษะการเรียนรู้มากกว่าความรู้ที่ได้มา (ประสาธน์ เนืองเฉลิม 2557, น. 239) แต่การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอย่างเดียวยังคงไม่พอที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าถึงชุมชนได้อย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องใช้แนวคิดชุมชนเป็นฐาน เป็นตัวร่วมการจัดการเรียนการสอนโดยให้ความสำคัญกับความเข้าใจถึงความต้องการของชุมชนและการใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อประโยชน์สูงสุด ผู้เรียนจะได้เรียนรู้โดยตรงจากสถานการณ์ในชุมชนและมีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน (ปาริชาติ ประเสริฐสังข์ 2561, น. 18-19) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษศิริ ทองเฉลิม (2566, น. 10) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแก้ปัญหาก่อนเรียนคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.57 คะแนน ส่วนคะแนนหลังเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.75 คะแนนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเป็นความสามารถของบุคคล การวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์เพื่อหาความสัมพันธ์และการสร้างสิ่งใหม่ เช่น การที่ผู้เรียนมีวิธีการแก้ปัญหาที่ใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม แก้ปัญหาโดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และการสืบสอบในการคิดแก้ปัญหาเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงในชุมชน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงขึ้น พร้อมๆ สามารถดำรงชีวิตในสังคมโลกในยุคศตวรรษที่ 21 พัฒนาตนเองให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน กับเกณฑ์ร้อยละ 75
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขอบเขตของการวิจัย

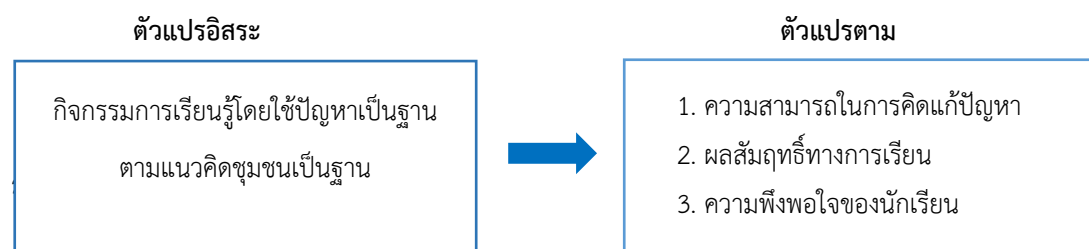
ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพวารินชำราบ 5 อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 9 โรงเรียน จำนวน 9 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียน 167 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบาก อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ที่ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม คณะครูและนักเรียน จำนวน 12 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือและคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิธีการสร้าง และหาคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 ดังตารางด้านล่างนี้

รายการประเมิน	IOC	สรุปผล	$\bar{X}$	S.D.	สรุปผล
จุดประสงค์การเรียนรู้	0.80	ใช้ได้	4.53	0.46	มากที่สุด
สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด	1.00	ใช้ได้	4.73	0.46	มากที่สุด
กิจกรรมการเรียนรู้	0.80	ใช้ได้	4.72	0.53	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล	0.80	ใช้ได้	4.66	0.41	มากที่สุด
สื่อ/แหล่งการเรียนรู้	1.00	ใช้ได้	4.75	0.71	มากที่สุด
รวม			4.67	0.49	มากที่สุด

2. แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 6 ข้อ ใช้วัดหลังเรียนแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งละ 1 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเป็นแบบรูปรีค แต่ละด้าน มี 3 ระดับ คือ โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.80 - 1.00 ค่าความยากตั้งแต่ 0.50 - 0.58 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.61 - 0.83 และข้อสอบอัตนัยมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประชารัฐสามัคคี (ธนาครา กรุงเทพฯ 13) จำนวน 26 คน

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้ทดสอบนักเรียนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.80 - 1.00 ค่าความยากตั้งแต่ 0.50 - 0.75 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.33 - 1.00 และข้อสอบปรนัยมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเรื่อง เหตุผลเชิงตรรกะและการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.80 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.35 - 0.75 และแบบสอบถามความพึงพอใจฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ไปหาค่าเฉลี่ยเพื่อนำไปหาคุณภาพและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 2 นำผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งหมด 3 หน่วยการเรียนรู้ โดยใช้สถิติ t-test เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้สถิติ t-test

ตอนที่ 4 นำผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนในแต่ละด้าน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) เรียนรู้ชุมชน 2) แหล่งน้ำในชุมชน 3) อากาศในชุมชน แต่ละหน่วยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 12 ชั่วโมง โดยกระบวนการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหา นักเรียนศึกษาปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน เสนอสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน ในเรื่องของขยะ แหล่งน้ำ และอากาศในชุมชน

ขั้นที่ 2 กำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ นักเรียนได้ร่วมกันเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่เป็นไปได้หลากหลายวิธี เช่น ปัญหาขยะ น้ำเน่าเสีย อากาศเป็นพิษ เป็นต้น นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์ทำความเข้าใจปัญหาของตนเอง และนำปัญหาของตนเองในกลุ่มของตนเอง เลือก 1 ประเด็นที่เป็นปัญหาของชุมชนเพื่อนำมาแก้ปัญหา

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนแนวทางการแก้ปัญหาที่เสนอ โดยอาจรวมถึงการทดลอง สอบถาม หรือศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่มา โดยการถามผู้มีความรู้ (ปราชญ์) ศึกษาข้อมูลจากเว็บไซต์ และ you tube เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนได้แนวคิดในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนนำข้อมูลและความรู้ที่ค้นคว้ามาวิเคราะห์ ประเมิน และเปรียบเทียบ เพื่อสรุปแนวทางแก้ปัญหาที่ถูกต้อง มาวางแผนออกแบบกิจกรรมเพื่อสร้างนวัตกรรมหรือชิ้นงาน เช่น แบบจำลอง การแยกขยะ จัดทำโครงการธนาคารขยะ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนทดลองหรือประเมินผลลัพธ์ของแนวทางที่เลือกใช้ พร้อมทั้งสรุปผลที่ได้ ผลว่าปรากฏว่าใช้ได้จริง จึงได้จัดทำโครงการธนาคารขยะเพื่อแยกประเภทและสร้างมูลค่าให้กับขยะ และยังได้นำชิ้นส่วนขยะมาประดิษฐ์เป็นของใช้ได้จริง

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนได้นำเสนอผลการแก้ปัญหาที่ได้ให้เพื่อน ครู หรือชุมชน รับทราบ พร้อมเปิดโอกาสให้รับคำแนะนำหรือข้อคิดเห็น นักเรียนนำนวัตกรรมหรือชิ้นงานที่สร้างขึ้นมานำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น นำเสนอหน้าชั้นเรียน หรือผ่านสื่อทางเพจเฟซบุ๊กเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ระหว่าง 0.80 – 1.00 และแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.67 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ในแต่ละหน่วย

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน กับเกณฑ์ร้อยละ 75

คะแนน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ร้อยละ	S.D.	t	P
หน่วยที่ 1	12	18	15.04	83.56	0.87	4.98*	0.000
หน่วยที่ 2	12	18	15.75	87.50	0.93	5.70*	0.000
หน่วยที่ 3	12	18	15.71	87.27	0.93	6.29*	0.000
รวม	12	18	15.50	86.11	0.91	5.97*	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย 15.50 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91 เมื่อพิจารณาคะแนนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 15.04 , 15.75 และ 15.71 คะแนน ตามลำดับ และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87, 0.93 และ 0.93 ตามลำดับ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนแต่ละหน่วย สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน

คะแนน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	12	20	10.42	0.79	8.12*	0.000
หลังเรียน	12	20	17.67	0.98		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย 17.67 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.98 เมื่อพิจารณาคะแนนเปรียบเทียบกับก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 10.42 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79 และเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
ด้านที่ 1 เนื้อหาสาระการเรียนรู้	4.53	0.65	มากที่สุด
ด้านที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.60	0.62	มากที่สุด
ด้านที่ 3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.75	0.58	มากที่สุด
ด้านที่ 4 ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน	4.78	0.50	มากที่สุด
โดยรวม	4.67	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58

เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ ด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน และความพึงพอใจที่น้อยที่สุด คือ ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน (1) เชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหา (2) กำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ (3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (4) สังเคราะห์ความรู้ (5) สรุปและประเมินค่าของคำตอบ (6) นำเสนอและประเมินผล โดยกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05
3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
4. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน (1) เชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหา (2) กำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ (3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (4) สังเคราะห์ความรู้ (5) สรุปและประเมินค่าของคำตอบ (6) นำเสนอและประเมินผลงาน โดยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้จริง ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาได้ผ่านขั้นตอนอย่างเป็นระบบและมีวิธีการที่เหมาะสม โดยเริ่มจากศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ศึกษาหลักสูตรแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเนื้อหาสาระ วิเคราะห์รายละเอียดตัวชี้วัด จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน โดยนักเรียนได้เรียนรู้จากการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน มีการกระตุ้นความสนใจด้วยกิจกรรมหรือสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้นักเรียนได้ฝึกคิด แล้วพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มเกี่ยวกับแนวคิดของตนเอง จนสามารถคิดหาวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด สร้างเป็นผังแนวคิดเพื่อนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ทิศนา ขมมณี (2561, น. 137) อีกทั้งยังสอดคล้องกับนันทวัฒน์ พระสุนิน (2565, น. 124) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหา โดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับคำถามระดับสูง

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับคำถามระดับสูง สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนทุกคนให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ได้

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนแต่ละหน่วย สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน เพื่อคิดแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชนที่อยู่ใกล้บ่อขยะส่งกลิ่นเหม็นและทำให้น้ำเน่าเสีย ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหา นักเรียนศึกษาปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน เสนอสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน ในเรื่องของขยะ แหล่งน้ำ และอากาศในชุมชน ขั้นที่ 2 กำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ นักเรียนได้ร่วมกันเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่เป็นไปได้หลากหลายวิธี เช่น ปัญหาขยะ น้ำเน่าเสีย อากาศเป็นพิษ เป็นต้น นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์ทำความเข้าใจปัญหาของตนเอง และนำปัญหาของตนเองในกลุ่มของตนเอง เลือก 1 ประเด็นที่เป็นปัญหาของชุมชน มีความสำคัญเป็นไปได้อันจะแก้ปัญหาภายในกลุ่มตนเอง เพื่อนำมาแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนแนวทางการแก้ปัญหาที่เสนอ โดยอาจรวมถึงการทดลอง สอบถาม หรือศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่มา โดยการถามผู้มีความรู้ (ปราชญ์) ศึกษาข้อมูลจากเว็บไซต์ และ Youtube เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนได้แนวคิดในการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนนำข้อมูลและความรู้ที่ค้นคว้ามาวิเคราะห์ ประเมิน และเปรียบเทียบ เพื่อสรุปแนวทางแก้ปัญหาที่ถูกต้อง มาวางแผนออกแบบกิจกรรมเพื่อสร้างนวัตกรรมหรือชิ้นงาน เช่น แบบจำลองการแยกขยะ จัดทำโครงการธนาคารขยะ เป็นต้น ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนทดลองหรือประเมินผลลัพธ์ของแนวทางที่เลือกใช้ พร้อมทั้งสรุปผลที่ได้ ผลว่าปรากฏว่าใช้ได้จริง จึงได้จัดทำโครงการธนาคารขยะเพื่อแยกประเภทและสร้างมูลค่าให้กับขยะ และยังได้นำชิ้นส่วนขยะมาประดิษฐ์เป็นของใช้ได้จริง ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนได้นำเสนอผลการแก้ปัญหาที่ได้ให้เพื่อน ครู หรือชุมชนรับทราบ พร้อมเปิดโอกาสให้รับคำแนะนำหรือข้อคิดเห็น นักเรียนนำนวัตกรรมหรือชิ้นงานที่สร้างขึ้นมานำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น นำเสนอหน้าชั้นเรียน หรือผ่านสื่อทางเพจเฟซบุ๊กเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ โดยด้านที่นักเรียนทำคะแนนได้มากที่สุด คือ ด้านความสามารถในการกำหนดปัญหา เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมบ่งชี้แต่ละด้านของความสามารถในการคิดแก้ปัญหากับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมบ่งชี้แต่ละด้านของความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามที่ กมลฉัตร กล่อมอิม (2562, น. 55) การแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคยหรือปัญหาใหม่ได้ โดยอาจใช้ความรู้ ทักษะ วิธีการและประสบการณ์ที่เคยรู้มาแล้วหรือการสืบเสาะหาความรู้ วิธีการใหม่มาใช้ในการแก้ปัญหาก็ได้ จะทำให้ผู้สมารถคิดแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับจุฑารัตน์ วรณิต (2565, น. 73) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และวิยะดา โพธิ์ชัย (2565, น. 93) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้เรียนให้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน และเป็นสถานการณ์จริงในชุมชนซึ่งใกล้ตัวนักเรียนทำให้นักเรียนมองเห็นปัญหาและหาแนวทางแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า นักเรียนที่ได้เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย 17.67 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.98 เมื่อพิจารณาคะแนนเปรียบเทียบกับก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 10.42 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79 และเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ประสาท เนืองเฉลิม (2557, น. 159) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เข้าใจในสภาพปัญหาที่แท้จริง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับกิตติญา ปัตถาสี (2566, น. 98) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมซีเอส อันปลั๊ก ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมซีเอส อันปลั๊กร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของศิรินันท์ พงษ์แสนพันธ์ (2564, น. 136) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการฐานชุมชน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการฐานชุมชน พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมทำให้นักเรียนได้คิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน นักเรียนเข้าใจสามารถแสดงแนวคิดในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งเห็นได้จากคะแนนในด้านที่ 4 ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.29 โดยเป็นด้านที่นักเรียนพึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีสถานการณ์ที่อยู่ใกล้ตัวและเป็นสภาพปัญหาที่แท้จริงในชุมชน กระตุ้นให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา วิชดา วงศ์เจริญ (2561, น. 15) ซึ่งสอดคล้องกับปัทมา นันดิลก (2564, น. 60) ได้ศึกษาการใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และสมัยยะ สาแ (2566, น. 97)

ได้ศึกษานวัตกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับวิทยาการหุ่นยนต์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงคำนวณ รายวิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.49$, $S.D.=0.31$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน จะต้องจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการฝึกคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนผ่านการทำกิจกรรมแบบกลุ่ม ซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกการแก้ปัญหาด้วยการระดมสมองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกลุ่ม สร้างวินัยและการทำงานเป็นกลุ่ม
2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ควรสื่อการสอนที่สอดคล้องกับบริบทชีวิตจริง เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาและนำไปใช้ได้จริงได้
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสร้างเพจ โพสต์เตอร์ วีดีโอ เผยแพร่ในชุมชนและสื่อสังคมออนไลน์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ไปสู่งานวิจัยด้านอื่น ๆ เช่น การวิจัยปฏิบัติการ การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลฉัตร กล่อมอ้อม. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรสะเต็มศึกษา*. พิษณุโลก : รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือการใช้หลักสูตรเพิ่มเติมวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์.
- กิตติญา ปัตถาลี. (2566). *การพัฒนาชุดกิจกรรมซีเอส อันปลั๊กร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาวิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เกษศิริ ทองเฉลิม. (2566). *การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาสำหรับผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษา*. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 46(4), 1-12.
- จุฑารัตน์ วรณิต. (2565). *การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวทางสะเต็มศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ฉัตรชัย รัตนไชย. (2565). *วิทยาศาสตร์ความยั่งยืน (sustainability science)*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2561). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทวัฒน์ พระสุนิน. (2565). *การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับคำถามระดับสูง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ประสาธน์ เนืองเฉลิม. (2557). *การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- ปัทมา นันดิลก. (2564). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปาริชาติ ประเสริฐสังข์. (2561). *การจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชน*. ขอนแก่น : คลังนาวิทยา.
- โรงเรียนบ้านบาก. (2566). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET)*.
- วิยะดา โพธิ์ชัย. (2565). *การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- วิชุดา วงศ์เจริญ. (2561). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีเสมือนจริงเพื่อพัฒนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศิรินันท์ พงษ์แสนพันธ์. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการฐานชุมชนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง โลกและทรัพยากรทางธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2565). บทสรุปผู้บริหารผลการประเมิน PISA. สืบค้น 2 สิงหาคม 2567, จาก: <https://pisathailand.ipst.ac.th/pisa-results/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). ถอดบทเรียนการแก้ไขภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning loss). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี.
- สุมัยยะ สาแ. (2566). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับวิทยาการหุ่นยนต์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงคำนวณ รายวิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นลิน สิมะเสถียรโสภณ¹ / จตุพร จันทรัมย์² / สุริยา รักการศิลป์³

¹สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ วิทยาลัยการจัดการอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹E-mail: nalin.si@ssru.ac.th

²Corresponding author's E-mail: Jatuporn.jt@bru.ac.th

รับต้นฉบับ 20 พฤษภาคม 2568; ปรับแก้ไข 11 มิถุนายน 2568; รับผิดชอบ 17 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทดสอบผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อทดสอบผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3) เพื่อทดสอบผลกระทบของการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 151 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการจัดการองค์กร ด้านภาวะผู้นำในองค์กร และด้านการประเมินและการควบคุม มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการจัดการองค์กร มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านการตลาด ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการศึกษาช่วยสนับสนุนแนวคิดเชิงทฤษฎีด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยชี้ให้เห็นว่าการจัดการในมิติต่าง ๆ เช่น การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการองค์กร ภาวะผู้นำ และการควบคุม เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันขององค์กรได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งช่วยต่อยอดองค์ความรู้ในการจัดการเชิงกลยุทธ์ และเสริมหลักฐานเชิงประจักษ์ในบริบทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยในภูมิภาค

คำสำคัญ

การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ผลการดำเนินงาน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

The Impact of Strategic Management and Competitive Capability Enhancement on the Performance of Small and Medium Enterprises in the Northeastern Region of Thailand

Nalin Simasathiansophon¹ / Jatuporn Jantaram² / Suriya Rakkarnsil³

¹International Business Program, College of Hospitality Industry Management,
Suan Sunandha Rajabhat University

²Department of Management, Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University

³Department of Accounting, Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University

¹E-mail : nalin.si@ssru.ac.th

²Corresponding author's E-mail: jatuporn.jt@bru.ac.th

Received 20 May 2025; Revised 11 June 2025; Accepted 17 June 2025

Abstract

The objectives of this research are 1) to examine the impact of strategic management on enhancing the competitive capability of small and medium-sized enterprises (SMEs) in the northeastern region of Thailand, 2) to investigate the impact of strategic management on the performance of SMEs in the northeastern region of Thailand, and 3) to test the impact of enhancing competitive capability the performance of SMEs in the northeastern region of Thailand. The sample group consists of 151 executives from small and medium enterprises in the northeastern region of Thailand. The instrument used for data collection is questionnaires. Statistical methods used for hypothesis testing include multiple correlation analysis and multiple regression analysis.

The research findings reveal that 1) strategic management in terms of strategic planning, organizational management, organizational leadership, and evaluation and control has a statistically significant positive impact on enhancing competitive capability at the 0.05 level, 2) Strategic management in terms of strategic planning and organizational management has a statistically significant positive effect on performance at the 0.05 level. And 3) the enhancement of competitive capability in terms of marketing, human resource management, and information technology has a statistically significant positive impact on performance at the 0.05 level. The findings support the theoretical perspective of strategic management by highlighting that various dimensions such as strategic planning, organizational management, leadership, and control are critical components that can significantly enhance an organization's competitive potential. This contributes to the advancement of knowledge in the field of strategic management and provides empirical evidence within the context of Thai SMEs

in regional areas. The study results support the theoretical concept of strategic management. By highlighting that management in various dimensions, such as strategic planning, organizational management, leadership, and control, are crucial elements that can significantly enhance the competitive capability of organizations, this contributes to the body of knowledge in strategic management and provides empirical evidence in the context of Thai small and medium-sized enterprises in the region.

Keywords

Strategic Management, Competitive Capability Enhancement, Performance, Small and Medium Enterprises (SMEs)

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีสัดส่วนของ SMEs เป็นจำนวนมาก ทั้งในภาคการผลิต การค้าและบริการ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2566) อย่างไรก็ตาม SMEs ในภูมิภาคนี้ยังคงประสบปัญหาหลายประการ เช่น ขาดแคลนทุน การเข้าถึงเทคโนโลยีที่จำกัด และขาดความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว ซึ่งหากผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีการนำการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) เข้ามาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการกำหนดทิศทางการดำเนินธุรกิจให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลง และสามารถปรับตัวได้อย่างยืดหยุ่น โดยเฉพาะในกลุ่ม SMEs ที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรอย่างจำกัด (ศิริพร เกตุแก้ว, 2565) ขณะเดียวกันการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน เช่น การพัฒนานวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างคุณค่าจากอัตลักษณ์ท้องถิ่น ก็เป็นกลไกที่ช่วยยกระดับขีดความสามารถขององค์กรได้อย่างยั่งยืน (จิตราภรณ์ มงคลสุธี, 2564) ดังนั้น การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) จึงถือเป็นกระบวนการที่สำคัญในการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานขององค์กร โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรในระยะยาว ซึ่งปัจจุบันในยุคที่สภาพแวดล้อมทางธุรกิจเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การบริหารเชิงกลยุทธ์ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้บริหารต้องใช้เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้สามารถปรับตัวและเติบโตอย่างมั่นคง ซึ่งในปัจจุบันการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ถือเป็นกลไกสำคัญที่ผู้บริหารองค์กรนำมาใช้ในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย และทิศทางการดำเนินงาน เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในยุคที่สภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจมีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ทำให้การบริหารเชิงกลยุทธ์กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ (ชลิต ผลอินทร์หอม, 2562) กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินกลยุทธ์ ซึ่งการกำหนดและนำนโยบายไปปฏิบัติถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง (พิมปภา นาควิเชียร, 2567) โดยองค์กรที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงกลยุทธ์และทดสอบกลยุทธ์ก่อนนำไปใช้จริง รวมถึงการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ย่อมมีแนวโน้มประสบความสำเร็จในการดำเนินงานมากกว่าการนำนโยบายเชิงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติถือเป็นขั้นตอนที่ท้าทายที่สุด เนื่องจากต้องอาศัยการบูรณาการองค์ความรู้ วิสัยทัศน์ ภารกิจ ตลอดจนการประสานงานระหว่างส่วนงานต่าง ๆ ขององค์กร ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการบริหารเชิงกลยุทธ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการนำกลยุทธ์ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (อรทัย ฤทธิพิศ และอภิชาติ จันทรงาม, 2566)

การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน (Competitive Capability Enhancement) เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างความแตกต่างให้แก่องค์กร ทั้งด้านผลิตภัณฑ์และบริการ โดยมุ่งเน้นการสร้างคุณค่าที่เหนือกว่าคู่แข่ง ซึ่งครอบคลุมการบริหารด้านการเงิน การตลาด ทรัพยากรมนุษย์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์กรที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะมีโอกาสบรรลุผลการดำเนินงานได้อย่างสำเร็จ (ศิริรัตน์ เย็นระทา, 2563) ในบริบทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ศักยภาพทางการแข่งขันมี

ความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจาก SMEs ถือเป็นรากฐานทางเศรษฐกิจระดับประเทศ การประเมินศักยภาพมักพิจารณาจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นวัตกรรม และการรวมกลุ่มทางธุรกิจเพื่อวิจัยและพัฒนาาร่วมกัน ซึ่งช่วยเสริมผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน (ดลพร เชื้อมกลาง และปณัฑร เรืองเชิงชุม, 2561) การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในปัจจุบัน จึงไม่เพียงเกี่ยวข้องกับการมีทรัพยากรเท่านั้น แต่รวมถึงความสามารถเฉพาะตัวขององค์กร หรือ “สมรรถนะหลัก” (Distinctive Competencies) ที่คู่แข่งไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จและความอยู่รอดขององค์กรในระยะยาว (วรินทร์ธร ธารสารสมบัติ และฉวีวรรณ ปุรานธิ, 2565) โดยการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันยังเป็นการแสวงหาข้อได้เปรียบในการแข่งขันที่ทั่วโลกให้ความสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจ SMEs อาจเนื่องด้วยเหตุผลที่ว่า SMEs เป็นรากฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่จะทำให้ศักยภาพทางการแข่งขันในระดับประเทศเพิ่มขึ้น และการประเมินศักยภาพทางการแข่งขันจะประเมินผ่านองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจโดยการให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และนวัตกรรม (ดลพร เชื้อมกลาง และปณัฑร เรืองเชิงชุม, 2561) ดังนั้น การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพช่วยเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันและสะท้อนผลการดำเนินงานขององค์กรผ่านการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การทำงานอย่างถูกต้องและทันเวลา และการบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดที่องค์กรกำหนด โดยเฉพาะในหน่วยงานด้านการเงินและบัญชีที่ต้องดำเนินงานภายใต้กระบวนการที่รัดกุมและวัดผลได้ (ภัสสนที นุ่มประเสริฐ, 2560) ซึ่งผลการดำเนินงาน (Performance) จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินความสำเร็จขององค์กรในการบริหารจัดการ ซึ่งมักสะท้อนถึงประสิทธิภาพของการนำนโยบายหรือกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (รัตนัย จันทรสำราญ, โคมทอง ไชยสิทธิ์ และประภาพร ชื่นงาม, 2563) หนึ่งในเครื่องมือที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายคือ การวัดผลการดำเนินงานแบบสมดุล (Balanced Scorecard: BSC) ซึ่งช่วยให้องค์กรประเมินผลได้ครบ ทุกมิติ ได้แก่ด้านการเงิน (Financial Perspective) ด้านลูกค้า (Customer Perspective) ด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) และด้านการเรียนรู้และการเติบโต (Learning and Growth Perspective) โดย BSC ไม่เพียงประเมินเฉพาะผลตอบแทนทางการเงิน แต่ยังช่วยระบุจุดแข็ง จุดอ่อน และแนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในองค์กรให้มีความสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนขององค์กรในอนาคตได้เป็นอย่างดี (โสพิศพิไล ทองใส, พัทรี พระสงฆ์, สุภาพร กังจี้, อารยา แก้วคง และเฉลิมเกียรติ รุ่งเล็ก, 2565) ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า การจัดการที่มีโครงสร้างเชิงกลยุทธ์และการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันมีผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของ SMEs ทั้งด้านการตลาด การเติบโตของยอดขาย และความสามารถในการอยู่รอดในระยะยาว นอกจากนั้นงานวิจัยของสมทรง คันธนที, สุขุมล เกิดนอก และวรญา โรจนาปภาพร (2565) ยังพบว่า การจัดการองค์ความรู้ ความคล่องตัวขององค์กร และการมีโครงสร้างเชิงกลยุทธ์ที่ชัดเจนมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อผลการดำเนินงานของ SMEs ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ยังมีความจำเป็นในการศึกษาเชิงลึกเฉพาะในบริบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมเฉพาะตัวเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การศึกษารั้ครั้งนี้คณะผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิสาหกิจขนาดกลางและ

ขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจาก วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภูมิภาค โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีลักษณะของเศรษฐกิจฐานรากที่เน้นการผลิตในระดับชุมชน อุตสาหกรรมขนาดย่อม และธุรกิจบริการ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างรายได้ การจ้างงาน และการกระจายรายได้ภายในพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดสอบผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อทดสอบผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อทดสอบผลกระทบของการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สมมติฐานการวิจัย

- H₁ การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน
- H_{1a} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน
- H_{1b} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการจัดการองค์กร มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน
- H_{1c} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านภาวะผู้นำในองค์กร มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน
- H_{1d} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการประเมินและการควบคุม มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน
- H₂ การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน
- H_{2a} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน
- H_{2b} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการจัดการองค์กร มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน
- H_{2c} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านภาวะผู้นำในองค์กร มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน
- H_{2d} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการประเมินและการควบคุม มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน

H₃ การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน

H_{3a} การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านการเงิน มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน

H_{3b} การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านการตลาด มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน

H_{3c} การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน

H_{3d} การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 613 คน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.), 2568)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 234 คน โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเปิดตาราง Krejcie & Morgan (1970) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1 ตุลาคม 2567 - 31 มีนาคม 2568

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

1.1 การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management: STM) ประกอบด้วย

1.1.1 ด้านการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning: STP)

1.1.2 ด้านการจัดการองค์กร (Organizational Management: OZM)

1.1.3 ด้านภาวะผู้นำในองค์กร (Leadership in Organizations: LIO)

1.1.4 ด้านการประเมินและการควบคุม (Evaluation and Control: EAC)

1.2 การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน (Enhancing Competitive Advantage: ECA)

ประกอบด้วย

1.2.1 ด้านการเงิน (Financial: FNC)

1.2.2 ด้านการตลาด (Marketing: MKT)

1.2.3 ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management: HRM)

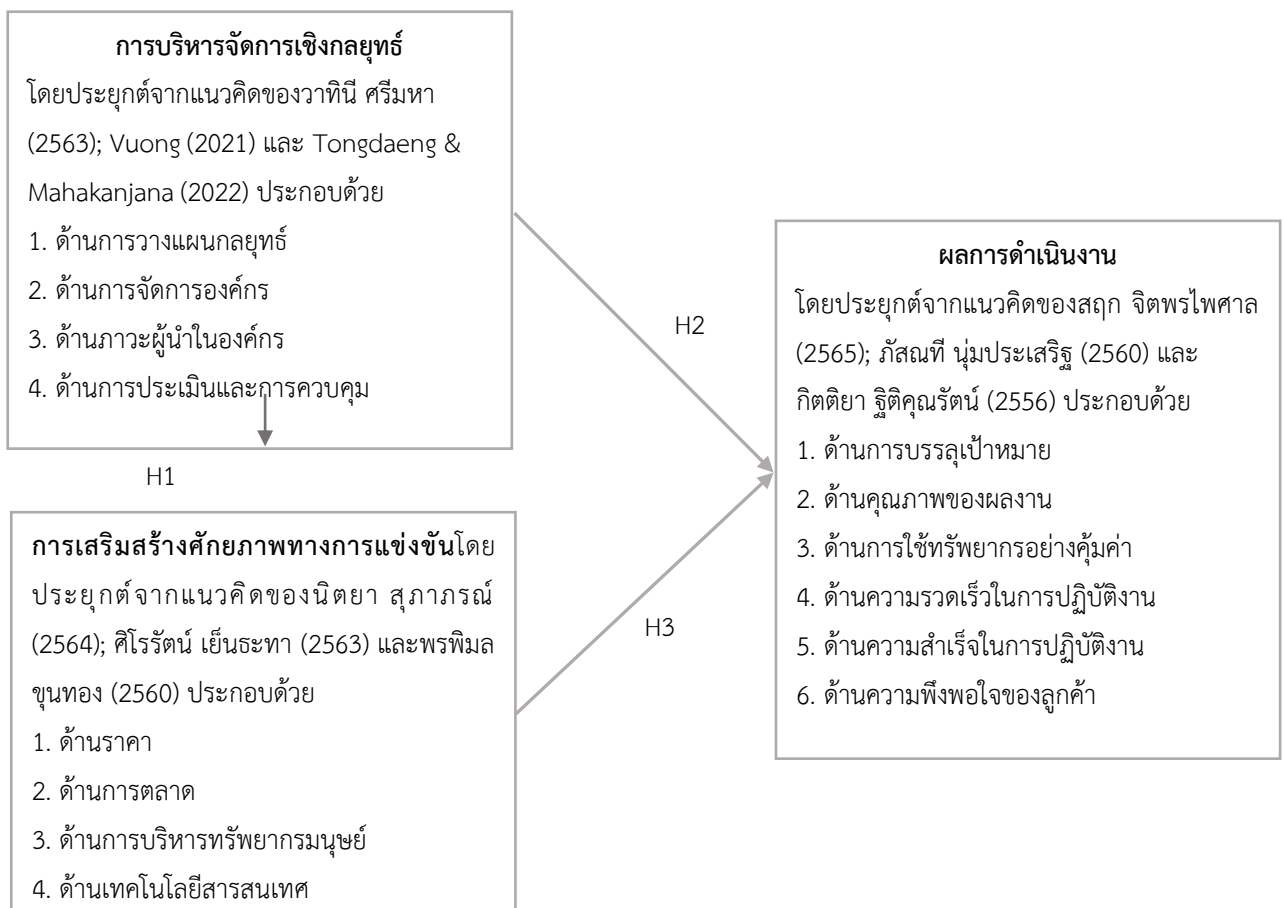
1.2.4 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: ITG)

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ผลการดำเนินงาน (Performance: PFM) ประกอบด้วย

- 2.1 ด้านการบรรลุเป้าหมาย (Goal Achievement: GAM)
- 2.2 ด้านคุณภาพของผลงาน (Quality of Work: QOW)
- 2.3 ด้านการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (Efficient Use of Resources: EUR)
- 2.4 ด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน (Speed or Timeliness in Work Performance: STW)
- 2.5 ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน (Work Success: WSC)
- 2.6 ด้านความพึงพอใจของลูกค้า (Customer Satisfaction: CSF)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คณะผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 613 คน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.), 2568)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 234 คน เนื่องจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภูมิภาค โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีลักษณะของเศรษฐกิจฐานรากที่เน้นการผลิตในระดับชุมชน อุตสาหกรรมขนาดย่อม และธุรกิจบริการ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างรายได้ การจ้างงาน และการกระจายรายได้ภายในพื้นที่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้การศึกษามีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเปิดตาราง Krejcie & Morgan (1970) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และเงินเดือนที่ได้รับต่อเดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย ลักษณะธุรกิจ ทุนจดทะเบียน จำนวนพนักงาน ระยะเวลาในการดำเนินงาน รายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผนกลยุทธ์ จำนวน 5 ข้อ ด้านการจัดการองค์กร จำนวน 5 ข้อ ด้านภาวะผู้นำในองค์กร จำนวน 5 ข้อ และด้านการควบคุม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเงิน จำนวน 5 ข้อ ด้านการตลาด จำนวน 5 ข้อ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 5 ข้อ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 30 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาผลการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบรรลุเป้าหมาย จำนวน 5 ข้อ ด้านคุณภาพของผลงาน จำนวน 5 ข้อ ด้านการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า จำนวน 5 ข้อ ด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน จำนวน 5 ข้อ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน จำนวน 5 ข้อ และด้านความพึงพอใจต่อลูกค้า จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามโดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งตัวแปรการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.90 การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.87 และผลการดำเนินงาน มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.84 และผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.726 - 0.838 การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.518 - 0.726 และผลการดำเนินงาน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.709 - 0.837 ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยพร้อมกับตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และความสมบูรณ์ของเอกสารเพื่อเตรียมนำส่ง

2. ขออนุญาตจากวิทยาลัยการจัดการอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยแนบพร้อมแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างและตรวจสอบ ความครบถ้วน สมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับมา พบว่า มีความสมบูรณ์จำนวน 151 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 64.53 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 234 ฉบับ ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker, Kumar & Day (2001) ได้นำเสนอว่าการส่งแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้ว่ามีขนาดตัวอย่างที่ได้ มีความเหมาะสมและเพียงพอที่จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีความครบถ้วน สมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 การทดสอบผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สหพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตอนที่ 2 การทดสอบผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สหพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตอนที่ 3 การทดสอบผลกระทบของการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สหพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คณะผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการทดสอบผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การทดสอบผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน (ECA) ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

Variables	Unstandardized		Standardized	t	p-value	Collinearity	
	Coefficients		Coefficients			Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	0.933	0.357		2.615*	0.010		
STP	0.250	0.082	0.238	3.071*	0.003	0.697	1.435
OZM	0.169	0.082	0.182	2.056*	0.042	0.538	1.859
LIO	0.183	0.076	0.184	2.396*	0.018	0.709	1.410
EAC	0.191	0.086	0.193	2.228*	0.027	0.561	1.782
R Square = 0.387, Adjusted R Square = 0.371, Durbin-Watson = 1.899, F = 23.089							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่า Tolerance มีค่าเท่ากับ 0.538-0.709 จะเห็นได้ว่าค่า Tolerance มีค่าใกล้ 1 แสดงว่า ตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ต่ำ (Hair, Anderson, Tatham & Black, 1998) และ ค่า VIF มีค่าเท่ากับ 1.435-1.859 ซึ่งมีความน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Black (2006) ดังนั้น แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กันสูง ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.010 แสดงว่า มีตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่มีผลกระทบต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน (ECA) โดยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน (ECA) ได้ร้อยละ 37.10 (Adjusted R Square = 0.371) หากพิจารณาผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ พบว่า การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ (STP) ด้านการจัดการองค์กร (OZM) ด้านภาวะผู้นำในองค์กร (LIO) และด้านการประเมินและการควบคุม (EAC) มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน (ECA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายผลการทดสอบสมมติฐานได้ ดังนี้

H_{1a} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ (STP) มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน (ECA)

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ (STP) มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน (ECA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.250 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ 1a (H_{1a})

H_{1b} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการจัดการองค์กร (OZM) มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน (ECA)

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการจัดการองค์กร (OZM) มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน (ECA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.169 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ 1b (H_{1b})

H_{1c} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านภาวะผู้นำในองค์กร (LIO) มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน (ECA)

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านภาวะผู้นำในองค์กร (LIO) มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน (ECA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.183 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ 1c (H_{1c})

H_{1d} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการประเมินและการควบคุม (EAC) มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน (ECA)

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการประเมินและการควบคุม (EAC) มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน (ECA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.193 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ 1d (H_{1d})

2. ผลการทดสอบผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การทดสอบผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน (PFM) ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

Variables	Unstandardized		Standardized	t	p-value	Collinearity	
	Coefficients		Coefficients			Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	1.884	0.342		5.508**	0.000		
STP	0.221	0.078	0.240	2.822*	0.005	0.697	1.435
OZM	0.172	0.079	0.212	2.188*	0.030	0.538	1.859
LIO	0.074	0.073	0.085	1.011	0.314	0.709	1.410
EAC	0.094	0.082	0.108	1.146	0.254	0.561	1.782
R Square = 0.265, Adjusted R Square = 0.245, Durbin-Watson = 1.815, F = 13.189							

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า Tolerance มีค่าเท่ากับ 0.538-0.709 จะเห็นได้ว่าค่า Tolerance มีค่าใกล้ 1 แสดงว่า ตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ต่ำ (Hair, Anderson, Tatham & Black, 1998) และ ค่า VIF มีค่าเท่ากับ 1.435-1.859 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Black (2006) ดังนั้น แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กันสูง ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.010 แสดงว่า มีตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน (PFM) โดยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลการดำเนินงาน (PFM) ได้ร้อยละ 24.50 (Adjusted R Square = 0.245) หากพิจารณาผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ พบว่า การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ (STP) ด้านการจัดการองค์กร (OZM) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านภาวะผู้นำในองค์กร (LIO) และด้านการประเมินและการควบคุม (EAC) ไม่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน (PFM) ($p > 0.05$) ซึ่งสามารถอธิบายผลการทดสอบสมมติฐานได้ ดังนี้

H_{2a} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ (STP) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM)

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ (STP) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.221 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ 2a (H_{2a})

H_{2b} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านการจัดการองค์กร (OZM) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM)

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการจัดการองค์กร (OZM) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.172 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ 2b (H_{2b})

H_{2c} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านภาวะผู้นำในองค์กร (LIO) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM)

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านภาวะผู้นำในองค์กร (LIO) ไม่มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ 2c (H_{2c})

H_{2d} การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการประเมินและการควบคุม (EAC) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM)

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการประเมินและการควบคุม (EAC) ไม่มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ 2d (H_{2d})

3. ผลการทดสอบผลกระทบของการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การทดสอบผลกระทบของการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน (PFM) ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

Variables	Unstandardized		Standardized	t	p-value	Collinearity	
	Coefficients		Coefficients			Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	1.320	0.369		3.576**	0.000		
FNC	0.090	0.071	0.105	1.258	0.210	0.670	1.492
MKT	0.192	0.075	0.213	2.547*	0.012	0.670	1.492
HRM	0.238	0.071	0.264	3.363*	0.001	0.763	1.311
ITG	0.174	0.066	0.193	2.633*	0.009	0.874	1.144
R Square = 0.313, Adjusted R Square = 0.295, Durbin-Watson = 1.901, F = 16.664							

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่า Tolerance มีค่าเท่ากับ 0.670-0.874 จะเห็นได้ว่าค่า Tolerance มีค่าใกล้ 1 แสดงว่า ตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ต่ำ (Hair, Anderson, Tatham & Black, 1998) และ ค่า VIF มีค่าเท่ากับ 1.144-1.492 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Black (2006) ดังนั้น แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กันสูง ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.000 แสดงว่า มีตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน (PFM) โดยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลการดำเนินงาน (PFM) ได้ร้อยละ 29.50 (Adjusted R Square = 0.295) หากพิจารณาผลกระทบของการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน พบว่า การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านการตลาด (MKT) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRM) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ITG) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านการเงิน (FNC) ไม่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน (PFM) ($p > 0.05$) ซึ่งสามารถอธิบายผลการทดสอบสมมติฐานได้ ดังนี้

H_{3a} การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านการเงิน (FNC) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM)

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านการเงิน (FNC) ไม่มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ 3a (H_{3a})

H_{3b} การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านการตลาด (MKT) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM)

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านการตลาด (MKT) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.192 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ 3b (H_{3b})

H_{3c} การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRM) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM)

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRM) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.238 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ 3c (H_{3c})

H_{3d} การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ITG) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM)

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ITG) มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (PFM) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.174 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ 3d (H_{3d})

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปประเด็นสำคัญในการวิจัยได้ดังนี้ 1) การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์มีผลกระทบต่อศักยภาพทางการแข่งขัน แสดงให้เห็นว่าองค์กรมีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ในด้านการวางแผนกลยุทธ์ การจัดการองค์กร ภาวะผู้นำ และการประเมินควบคุม มีบทบาทสำคัญในการสร้างศักยภาพทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ช่วยกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง 2) การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน แสดงให้เห็นว่ากลยุทธ์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทขององค์กร ส่งผลให้การใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ดีขึ้น นอกจากนี้ จากผลการวิจัยยังพบว่าการจัดการองค์กรที่มีบทบาทหน้าที่ชัดเจน และระบบการสื่อสารภายในที่มีประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ และ 3) ศักยภาพทางการแข่งขันในด้านการตลาด ทรัพยากรมนุษย์ และเทคโนโลยี มีผลต่อผลการดำเนินงาน แสดงให้เห็นว่าความสามารถด้านการตลาดทำให้องค์กรเข้าใจลูกค้า พัฒนากลยุทธ์ตรงเป้าหมาย และเพิ่มยอดขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์มีผลต่อกำไรสุทธิและผลผลิตขององค์กร และเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ลดต้นทุน และเพิ่มความคล่องตัวในการดำเนินงาน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คณะผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการจัดการองค์กรด้านภาวะผู้นำในองค์กร และด้านการประเมินและการควบคุม มีผลกระทบเชิงบวกต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน เนื่องจาก การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันขององค์กรซึ่งจะช่วยกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ และแนวทางในการใช้ทรัพยากรเพื่อให้เกิดความได้เปรียบเหนือคู่แข่งในระยะยาว โดยการวางแผนกลยุทธ์ช่วยให้องค์กรมีเป้าหมายที่แน่นอน และสามารถพัฒนาแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมการแข่งขัน ซึ่งจะช่วยให้องค์กรมุ่งเน้นไปยังสิ่งที่สร้างมูลค่าและลดการสูญเสียในการใช้ทรัพยากร รวมถึงช่วยให้การจัดสรรทรัพยากร เช่น บุคลากร เงินทุน และเวลามีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้ข้อมูลเชิงกลยุทธ์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ Mintzberg, Ahlstrand & Lampel (2021) ที่เสนอว่าการวางแผนกลยุทธ์อย่างเป็นระบบจะช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดทิศทางที่ชัดเจน รับมือกับความเปลี่ยนแปลงของตลาด และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในสภาวะแวดล้อมที่มีความไม่แน่นอน นอกจากนี้ การจัดการองค์กรที่มีโครงสร้างชัดเจนร่วมกับภาวะผู้นำที่เข้มแข็งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนศักยภาพขององค์กร

Northouse (2022) ชี้ให้เห็นว่า ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และสามารถสื่อสารกลยุทธ์ได้อย่างชัดเจนจะสามารถสร้างแรงจูงใจให้พนักงานมีส่วนร่วม และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาองค์กรรวม ส่งผลให้เกิดความได้เปรียบเชิงการแข่งขันที่ยั่งยืน ด้านการประเมินและการควบคุม Kaplan & Norton (2001) สนับสนุนว่าการใช้เครื่องมือเช่น Balanced Scorecard ช่วยให้ผู้บริหารสามารถติดตามผลการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ได้อย่างใกล้ชิดและเป็นระบบ ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายการแข่งขันขององค์กรอย่างต่อเนื่อง

2. การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการจัดการองค์กร มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน เนื่องจาก การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่เน้นการวางแผนกลยุทธ์และการจัดการองค์กรที่ต่อผลการดำเนินงาน ได้แก่ ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร ความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย และการเติบโตขององค์กร ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบและดำเนินกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับบริบทของ SMEs สอดคล้องกับงานวิจัยของ Al-Matari et al. (2014) พบว่า การวางแผนกลยุทธ์ที่มีโครงสร้างและมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Owolabi & Makinde (2012) พบว่า การจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ เช่น การกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน และระบบการสื่อสารภายในที่ดี มีผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจขนาดกลางในไนจีเรีย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Abosede, Obasan & Alese (2016) พบว่า การวางแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจนและมีการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ

3. การเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ด้านการตลาด ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน เนื่องจาก การมีศักยภาพด้านการตลาดช่วยให้องค์กรสามารถเข้าใจความต้องการของลูกค้าได้อย่างลึกซึ้ง พัฒนากลยุทธ์ที่เหมาะสม และเข้าถึงตลาดเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนำไปสู่ยอดขายที่เพิ่มขึ้น การรักษาฐานลูกค้า และความภักดีต่อแบรนด์ ส่งผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงาน เช่น รายได้และกำไรสุทธิ ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรจึงควรให้ความสำคัญและมีการลงทุนและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยเพิ่มความรวดเร็วในการดำเนินงานด้วยความถูกต้องของข้อมูล และการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ และเพิ่มความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Morgan, Vorhies & Mason (2009) พบว่า องค์กรที่มีความสามารถทางการตลาดสูงมีแนวโน้มที่จะมีผลประกอบการที่ดีกว่าองค์กรอื่นอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Huselid (1995) รายงานว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์มีผลกระทบในทางบวกต่อผลผลิต กำไรสุทธิ และมูลค่าหุ้นของบริษัท และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tippins & Sohi (2003) พบว่า องค์กรที่มีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสูงจะมีผลการดำเนินงานดีกว่าองค์กรที่ไม่มีการลงทุนในด้านนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์องค์กร โดยเฉพาะในด้านการวางแผน การจัดองค์กร และการส่งเสริมความเป็นผู้นำที่ชัดเจน รวมถึงการประเมินผลและควบคุมการดำเนินงานอย่างมีระบบ ซึ่งจะช่วยยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินงานของกิจการได้อย่างยั่งยืน
2. ผู้บริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบนโยบายหรือแผนพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในระดับท้องถิ่น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของธุรกิจภูมิภาคอย่างตรงจุด
3. ผู้บริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรหรือกำหนดกลยุทธ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร
4. หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถใช้ข้อมูลจากผลการวิจัยเพื่อออกแบบโครงการอบรม การให้คำปรึกษา หรือการสนับสนุนในเชิงนโยบายที่เน้นการพัฒนาศักยภาพเชิงกลยุทธ์และขีดความสามารถทางการแข่งขันของผู้ประกอบการในภูมิภาคได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรเชิงกลยุทธ์เพิ่มเติมที่อาจมีอิทธิพลต่อศักยภาพทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานขององค์กร เช่น การจัดการนวัตกรรม (Innovation Management) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) และความคล่องตัวขององค์กร (Organizational Agility) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล โดยเฉพาะสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่ต้องการความยืดหยุ่นในการดำเนินกลยุทธ์
2. ควรเปรียบเทียบผลการวิจัยระหว่างกลุ่มธุรกิจหรือภูมิภาคต่าง ๆ เช่น การเปรียบเทียบระหว่างวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในแต่ละอุตสาหกรรม หรือระหว่างภูมิภาคที่มีบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาความแตกต่างของการประยุกต์ใช้กลยุทธ์และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น อันจะช่วยให้ได้ข้อค้นพบที่สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายหรือกลยุทธ์เฉพาะกลุ่มได้อย่างเหมาะสม
3. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) โดยผสมผสานการเก็บข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ เช่น แบบสอบถาม กับ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและบริบทที่อธิบายกลไกความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์ศักยภาพการแข่งขัน และผลการดำเนินงานได้อย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา ฐิติคุณรัตน์. (2556). *ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทชั้นนำออนไลน์ในชั้นแนวจำกัด*.
วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบริหารธุรกิจ. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพ
พรรณี.
- จิตรารณ มงคลสุธี. (2564). *กลยุทธ์การแข่งขันในยุคดิจิทัลสำหรับ SMEs*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธุรกิจแห่ง
ประเทศไทย.
- ชลิต ผลอินทร์หอม. (2562). *การบริหารเชิงกลยุทธ์ในยุคการแข่งขัน*. กรุงเทพฯ : วิชาการไทย.
- ดลพร เชื่อมกลาง และปณัฏพร เรืองเชิงชุม. (2561). *การพัฒนาและประเมินศักยภาพทางการแข่งขันของ
ธุรกิจ SMEs*. กรุงเทพฯ : ธุรกิจนวัตกรรม.
- นิตยา สุภาภรณ์. (2564). *ความสามารถและความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาด
กลางและขนาดย่อม (SMEs) ในจังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการวิทยาลัยสัตพล, 7(2), 43-52.*
- พรพิมล ขุนทอง. (2560). *การสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจเอสเอ็มอีในอำเภอเมือง จังหวัด
เชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยแม่โจ้*
- พิมพ์ภา นาควิเชียร. (2567). *การจัดการกลยุทธ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารบริหารธุรกิจและนวัตกรรม, 9(1), 148-161.*
- ภัสสนี นุ่มประเสริฐ. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานการเงินและบัญชีของ
หน่วยงานทหารกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีปทุม.*
- รัตน์ จันทร์สำราญ, โคมทอง ไชยสิทธิ์ และประภาพร ชันงาม. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการ
ประยุกต์ใช้การบัญชีต้นทุนกับผลการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิจัยและ
นวัตกรรมการอาชีวศึกษา, 4(1), 58-66.*
- วรินทร์ ธรรมสมบัติ และฉวีวรรณ ปุรานิติ. (2565). *กลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กรธุรกิจ
ในยุคดิจิทัล. วารสารการจัดการธุรกิจ, 18(2), 90-101.*
- วาที ศรีมหา. (2563). *การจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อม (SMEs) ประเภทการผลิตในภาคตะวันออกตอนบน 2. วิทยานิพนธ์
ปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.*
- ศิริพร เกตุแก้ว. (2565). *การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม: กรณีศึกษาใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิจัยการจัดการ, 12(1), 75-84.*
- ศิโรรัตน์ เย็นระทา. (2563). *การสร้างศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจบริการสมัยใหม่. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์วิชาการแห่งชาติ.*

- สมทรง คันธนที, สุขุมล เกิดนอก และวราญา โรจนาบภาพร. (2565). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 16(2), 424-437.
- สฤก จิตพรไพศาล. (2565). แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานของอยู่ซ่อมเร็ว บริษัท ยูนิไทย ซิปยาร์ด แอนด์เฮนจิเนียริ่ง จำกัด. *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ*. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2566). *รายงานสถานการณ์ SMEs ไทย ปี 2566*. กรุงเทพฯ : กระทรวงอุตสาหกรรม.
- โสพิศพิไล ทองใส, พัชรี พระสงฆ์, สุภาพร กังจี้, อารยา แก้วคง และเฉลิมเกียรติ รุ่งเล็ก. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของข้อมูลทางบัญชีกับผลการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคใต้. *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*, 1(1), 21-22.
- อรทัย ฤทธิพิศ และอภิชาติ จันทรงาม. (2566). ผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการขับเคลื่อนองค์กรในภาวะวิกฤต. *วารสารการจัดการและกลยุทธ์*, 11(2), 25-42.
- Aaker, D. A., Kumar, V. & Day, S. G. (2001). *Marketing research*. (7thed). Hoboken. New Jersey: Wiley.
- Abosede, A. J., Obasan, K. A. & Alese, O. J. (2016). Strategic management and small and medium enterprises (SMEs) development: A review of literature. *International Review of Management and Business Research*, 5(1), 125-134.
- Al-Matari, E. M., Al-Swidi, A. K. & Fadzil, F. H. (2014). The Measurements of firm performance's dimensions. *Asian Journal of Finance & Accounting*, 6(1), 24-49.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L. & Black, W. C. (1998). *Multivariate data analysis*. Upper Saddle River. New Jersey: Prentice Hall.
- Huselid, M. A. (1995). The impact of human resource management practices on turnover, productivity, and corporate financial performance. *Academy of Management Journal*, 38(3), 635-672.
- Kaplan, R. S. & Norton, D. P. (2001). *The strategy focused organization: How balanced scorecard companies thrive in the new business environment*. Harvard Business Press.
- Krejcie, R. V. & Morgan. D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607.610.
- Mintzberg, H., Ahlstrand, B. & Lampel, J. (2021). *Strategy safari: A guided tour through the wilds of strategic management*. (3rded.). Pearson Education.

- Morgan, N. A., Vorhies, D. W., & Mason, C. H. (2009). Market orientation, marketing capabilities, and firm performance. *Strategic Management Journal*, 30(8), 909-920.
- Northouse, P. G. (2022). *Leadership: Theory and practice*. (9th ed.). SAGE Publications.
- Owolabi, S. A., & Makinde, O. G. (2012). The effect of strategic planning on the corporate performance in university education: a study of babcock university. *Kuwait Chapter of Arabian Journal of Business and Management Review*, 2(4), 27-44.
- Tippins, M. J., & Sohi, R. S. (2003). IT competency and firm performance: is organizational learning a missing link?. *Strategic Management Journal*, 24(8), 745-761.
- Tongdaeng, W. & Mahakanjana, C. (2022). Thai SMEs' response in the digital economy age: a case study of community-based tourism policy implementation. *MDPI Social Sciences*, 11(180). 1-20.
- Vuong, T. K. (2025). The impact of strategic management on organizational creativity and its influence on the financial performance of SMEs. *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation*, 21(1), 43-57.

การนำเสนอกลวิธีการเดี่ยวขอด้วงและขออู๋ เพลงดอกไม้แห่งความรัก

นัฐชา โพธิ์ศรี¹ / ฉัตรติยา เกียรติสินาริ² / ภาณุภัค โมกขศักดิ์³

^{1,2,3}คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อีเมล: posrinut@gmail.com

รับต้นฉบับ 18 เมษายน 2568; ปรับแก้ไข 2 กรกฎาคม 2568; รับผิดชอบ 14 กรกฎาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกลวิธีการเดี่ยวขอด้วงและขออู๋ เพลงดอกไม้แห่งความรัก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การประพันธ์เพลงดอกไม้แห่งความรัก โดยงานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาข้อมูลเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดุริยางค์ศิลป์ไทย แล้วนำมาสร้างสรรค์ผลงานทางดุริยางค์ศิลป์เพลงดอกไม้แห่งความรัก

ผลการศึกษา ผู้วิจัยได้นำเพลงดอกไม้ไทย สามชั้น ประเภทหน้าทับปรบไก่ มี 2 ท่อน ท่อน 1 มี 4 จังหวะ ท่อน 2 มี 6 จังหวะ ลักษณะของเพลงมีทำนองซ้ำ มีการใช้กลุ่มเสียงหลากหลายเหมาะสำหรับการนำมาสร้างสรรค์เป็นเพลงเดี่ยว อีกทั้งยังไม่มีปรากฏเป็นเพลงเดี่ยวในกลุ่มเครื่องสาย ผู้วิจัยจึงนำเพลงดอกไม้ไทย สามชั้น มาสร้างสรรค์เป็นเพลงเดี่ยวด้วย ขอด้วง และขออู๋ บรรเลงพร้อมกันสื่อถึงความรักของคู่รัก ผู้วิจัยได้แบ่งเพลงดอกไม้แห่งความรักเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ทางหวานท่อน 1 สื่อถึงการความรักอันหวานซึ้งของคู่รัก ส่วนที่ 2 ทางเก็บท่อน 1 แสดงถึงความสุขของคู่รักที่กระเช้าเข้าเหย้ากัน ส่วนที่ 3 ทางหวานท่อน 2 สื่อถึงการพูดจาเกี้ยวพาราสีกัน และส่วนที่ 4 ทางเก็บท่อน 2 สื่อถึงความรักของคู่รักที่สุขสมหวัง ในเพลงเดี่ยวนี้ใช้กลวิธีในการบรรเลง 7 วิธี ได้แก่ 1. รูดสาย 2. สีซีย์ 3. พรหมนิ้ว 4. สะเดาะ 2 เสียง 5. ควงเสียง 6. สีลักจังหวะ 7. สะบัด และใช้กลวิธีที่ผู้วิจัยคิดขึ้นมาใหม่ 1 วิธี ได้แก่ ดัดสาย

คำสำคัญ

การประพันธ์เพลง กลวิธีการเดี่ยวขอ เพลงดอกไม้แห่งความรัก

Presentation of the Solo Performance Techniques of the Saw Duang and Saw U of the song “Dok Mai Haeng Khwam Rak”

¹Nutcha Posri / ²Chattiya Khieti-navy / ³Panupak Mokhasak

^{1,2,3}Faculty of Humanities, Kasetsart University

E-mail: posrinut@gmail.com

Received 18 April 2025; Revised 28 April 2025; Accepted 9 July 2025

Abstract

This article aims to present solo performance techniques for the Saw Duang and Saw U in the composition "Dok Mai Haeng Khwam Rak" ("The Flower of Love"), which is part of a research study titled The Composition of the Flower of Love song. This study employs qualitative research methodology, including document analysis and interviews with experts in Thai music. The findings from these methods were then applied to the creative development of the Thai musical composition of Dok Mai Haeng Khwam Rak song.

The study revealed that the researchers selected the piece "Dok Mai Sai, Sam Chan" (three-level rhythm), in the Na Thap Prob Kai style, consisting of two sections: Section 1 with four beats and Section 2 with six beats. The piece has a repetitive melody and a variety of tonal groups, making it well-suited for solo arrangement. As it had not yet been adapted into a solo piece for string instruments, the researchers creatively arranged it as a duet for Saw Duang and Saw U to represent the love between two people. The piece is divided into four parts: Part 1 ("Thang Wan," Section 1) conveys sweet and tender love; Part 2 ("Thang Kep," Section 1) portrays the playful joy of lovers; Part 3 ("Thang Wan," Section 2) expresses flirtatious dialogue; and Part 4 ("Thang Kep," Section 2) illustrates a fulfilling and blissful love. Seven traditional solo techniques are employed: 1. sliding, 2. scrubbing, 3. finger tremolo, 4. double-note plucking, 5. sound circling, 6. syncopated playing, and 7. bowing flick. Additionally, the researchers introduce one newly invented technique: string plucking.

Keywords

Musical Composition, Solo Performance Techniques for Saw Instruments, Dok Mai Haeng Khwam Rak (The Flower of Love)

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การจัดรูปแบบของเพลงไทย สามารถจัดได้หลายแบบ ได้แก่ เพลงพื้นเมือง เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกกรุง และ เพลงไทยเดิม โดยแต่ละแบบมีการพัฒนาและการใช้เครื่องดนตรี ตลอดจนการใช้ภาษาในการขับร้องที่ต่างกันไป ดังนั้น ผู้มีประสบการณ์ในการฟังเพลงแต่ละแบบจะสามารถบอกได้ว่า เพลงแต่ละเพลงนั้นเป็นเพลงมาจากภาคใด ให้อารมณ์หรือมีความหมายอย่างไร เนื่องจากผู้ฟังนั้นสามารถเข้าใจถึงเอกลักษณ์ของเพลงนั้น ๆ และยังมีประสบการณ์ฟังหรือการเล่นมากก็ยังสามารถเข้าใจอย่างลึกซึ้งมากขึ้นอีกด้วย (สุรพล สุวรรณ, 2549) นอกจากนี้ เพลงไทยสามารถแบ่งประเภทได้ ดังนี้ 1) เพลงประเภทขับร้องได้แก่ เพลงเถา เพลงตับ และเพลงเกร็ด 2) เพลงประเภทบรรเลงได้แก่ เพลงโหมโรง เพลงหน้าพาทย์ เพลงเรื่อง เพลงหางเครื่อง และ เพลงเดี่ยว (สังัด ภูเขาทอง, 2532)

เพลงเดี่ยว เป็นเพลงไทยประเภทหนึ่ง ใช้บรรเลงเพื่อการฟัง สร้างสุนทรีภาพแก่ผู้บรรเลงและผู้ฟัง เป็นเพลงที่แสดงถึงศักยภาพและคุณลักษณะอันเป็นเลิศในด้านทักษะการบรรเลงของนักดนตรีไทยมีการฝึกฝนหรือฝึกปฏิบัติมาอย่างดีเลิศ ดังนั้นโบราณจารย์ที่ประพันธ์เพลงเดี่ยวจะต้องคิดประดิษฐ์ทางเพลงในการบรรเลงเครื่องดนตรีในแต่ละชิ้นให้เหมาะสม (ณรงค์ เขียนทองกุล, 2561) การบรรเลงเดี่ยวเครื่องดนตรี นิยมบรรเลงโดยเครื่องดนตรีประเภทดำเนินทำนอง เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงใหญ่ ซ้องวงเล็ก ปี่ใน ขลุ่ย จะเข้ ซอสามสาย ซอด้วง ซออู้ การบรรเลงเดี่ยวจะต้องมีเครื่องดำเนินทำนองเพียง 1 ชิ้น และมีเครื่องดนตรีประเภทกำกับจังหวะ เช่น กลองสองหน้า โทน-รำมะนา ฉิ่ง ที่บรรเลงไปพร้อมกัน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่ออวดทาง คือ วิธีการบรรเลงที่มีการดำเนินทำนองอย่างพลิกแพลง โดดเินตามความเหมาะสมแก่เครื่องดนตรีนั้น 2) เพื่ออวดความแม่นยำ คือ ผู้บรรเลงจะต้องจดจำทำนองและวิธีการในการบรรเลงทุกอย่างได้อย่างแม่นยำไม่มีผิดพลาด 3) เพื่ออวดฝีมือ คือ สามารถบรรเลงได้อย่างถูกต้องทุกวรรคตอน และชัดเจน ไม่ว่าจะยากหรือโดดเด่นเพียงใดก็ตาม (มนตรี ตราโมท, 2531)

เพลงดอกไม้ไทร สามชั้น เป็นเพลงประเภทหน้าทับปรบไ้ มี 2 ท่อน ท่อนที่ 1 มี 4 จังหวะ ท่อน 2 มี 6 จังหวะ ต่อมาพระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) ได้ขยายเพลงดอกไม้ไทรจากของเก่าอัตราจังหวะสองชั้น ขึ้นเป็นอัตราจังหวะสามชั้น และมีผู้นำทำนองดังกล่าวมาประพันธ์เป็นทางเดี่ยวเพื่ออวดฝีมือในวงปีพาทย์ ทางที่ได้รับความนิยมแพร่หลายได้แก่ ทางเดี่ยวซ้องวงใหญ่ของครูสอน วงซ้อง และทางเดี่ยวระนาดเอกของพันโทเสนาะ หลวงสุนทร (บุตรี สุขปาน, 2561, น. 6-8) (ณรงค์ชัย ปิฎกัรัชต์, 2557, น. 236-237)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำเพลงดอกไม้ไทร สามชั้น มาประพันธ์เป็นเพลงประเภทเพลงเดี่ยวให้ชื่อใหม่ว่า “เพลงดอกไม้แห่งความรัก” ทางเดี่ยวนี้มีการบรรเลงประสานทำนองกันระหว่างซอด้วงและซออู้พร้อมกันซึ่งยังไม่ปรากฏการบรรเลงมาก่อน และได้ใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการบรรเลงอีก เช่น การรูดสาย การสะเดาะ การดีดสาย เป็นต้น บทความนี้จึงได้นำเสนอกลวิธีการบรรเลงที่ใช้ในการเดี่ยวซอด้วงและซออู้ เพลงดอกไม้แห่งความรัก เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชาการและการสร้างสรรค์ทางด้านดนตรีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาที่มาของเพลงดอกไม้แห่งความรัก
2. เพื่อแนวคิดในการประพันธ์
3. เพื่อนำเสนอกลวิธีการเดี่ยวซอด้วงและซออู้ เพลงดอกไม้แห่งความรัก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบที่มาของเพลงดอกไม้แห่งความรัก
2. ทราบแนวคิดในการประพันธ์
3. ทราบกลวิธีการเดี่ยวซอด้วงและซออู้ เพลงดอกไม้แห่งความรัก

ขอบเขตการวิจัย

นำเสนอกลวิธีการเดี่ยวซอด้วงและซออู้ เพลงดอกไม้แห่งความรักของนายรัชชา โพธิ์ศรี เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานทางดุริยางคศิลป์ เพลงดอกไม้แห่งความรัก เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. ขั้นตอนการเก็บและรวบรวมข้อมูล

1.1 ผู้วิจัยเก็บและรวบรวมข้อมูลเรื่องประวัติเพลงดอกไม้ไทย โดยค้นคว้าเอกสารหนังสือ ตำรา งานวิจัยและบทความวิชาการที่เกี่ยวข้อง

1.2 ผู้วิจัยเก็บและรวบรวมข้อมูลเรื่องดุริยางคศิลป์ไทย โดยสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฤทธิพัฒน์ เอื้อจิตรเมศ และครูวรยศ สุขสายชล ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดนตรีไทย เพื่อทราบถึงกลวิธีเดี่ยวซอด้วงและซออู้

1.3 ผู้วิจัยเก็บและรวบรวมข้อมูลเรื่องดุริยางคศิลป์ไทย โดยสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณุภัค โมกขศักดิ์ และเรือโทหญิงเยี่ยมลักษณ์ สังข์จ้อย ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดนตรีไทย เพื่อทราบข้อมูลทางข้อร้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประพันธ์ทางหวานของเพลงดอกไม้ไทย

1.4 ผู้วิจัยเก็บและรวบรวมข้อมูลเรื่องการสร้างสรรผลงานทางศิลปะ ทฤษฎีทางดุริยางคศิลป์ หลักการประพันธ์เพลงไทย เอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูล ได้แก่ ประวัติเพลงดอกไม้ไทย สามชั้น ทฤษฎีทางดุริยางคศาสตร์ หลักการประพันธ์เพลงไทย และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ เพื่อนำมาสนับสนุนและเป็นแนวทางในวิจัย อีกทั้งยังเป็นการสร้างแรงบันดาลใจและกำหนดกรอบแนวคิดในการประพันธ์เพลง

ด้านกลวิธีในการบรรเลง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากงานวิจัย หลักการในการบรรเลงเครื่องดนตรีและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งกลวิธีต่าง ๆ ในการบรรเลงเพลงดอกไม้แห่งความรัก

3. ขั้นตอนการสร้างสรรค์กลวิธีในการบรรเลงเพลงดอกไม้แห่งความรัก

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ แล้ว ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างแรงบันดาลใจในการประพันธ์เพลง โดยกรอบแนวคิดการสร้างสรรค์ผลงานทางดุริยางคศิลป์ เพลงดอกไม้แห่งความรัก จำนวน 4 เทียบ

3.2 กำหนดองค์ประกอบของดนตรี ประกอบด้วย ลักษณะของทำนองเพลง จังหวะการประสานเสียง สังคีตลักษณ์ กลวิธีพิเศษในการบรรเลงเครื่องดนตรี เสียงที่โดดเด่นของเครื่องดนตรี ลำดับในการบรรเลงของเครื่องดนตรี และลักษณะการประสมวงดนตรี ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและอารมณ์ของบทเพลง

3.3 ประพันธ์ทำนองเพลงจำนวน 2 ท่อน ในรูปแบบการสร้างสรรค์แบบใหม่ โดยพิจารณาจากแรงบันดาลใจที่กำหนดอารมณ์ของบทเพลง ซึ่งขั้นตอนนี้ นำคำปรึกษาและรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงผลงานให้มีความสมบูรณ์

3.4 นำเสนอผลงานสร้างสรรค์ต่อคณะกรรมการทางดุริยางคศิลป์ไทย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของทำนองเพลง และขอแนะนำ

3.5 ปรับปรุงทำเพลงจากคำแนะนำของคณะกรรมการทางดุริยางคศิลป์ไทย และอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ผลงานมีความสมบูรณ์

4. วิเคราะห์เพลงและนำเสนอกลวิธีในการบรรเลงเพลงดอกไม้แห่งความรัก

ผลการวิจัย

1. ประวัติเพลงดอกไม้แห่งความรัก

เพลงดอกไม้แห่งความรัก ประพันธ์มาจากเพลงดอกไม้ไทร สามชั้น เป็นเพลงประเภทหน้าทับปรบไก่อ มี 2 ท่อน ท่อนที่ 1 มี 4 จังหวะ ท่อน 2 มี 6 จังหวะ เป็นเพลงเก่าปรากฏชื่ออยู่ในเพลงดัมโบรีในสมัยกรุงศรีอยุธยา ที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพรวบรวมไว้ในหนังสืออธิบายตำนานมโหรี ซึ่งปรากฏชื่อเพลงดอกไม้ไทรอยู่ในเพลงดัมโบรีเรื่องสระบุหรง มีทั้งหมด 18 เพลง สระบุหรง กระระนะ นางบุหรง มลกาเสียเมือง มลายูหวาน คู่มลายูหวาน แสนพิลาปน้อย แสนพิลาปใหญ่ สมิงทองไทย สมิงทองแขก สมิงทองมอญ เพื่อนนอนน้อย เพื่อนนอนใหญ่ นกกระจอกต้องกระเบื่อง ดอกไม้ไทร ดอกไม้ตานี น้ำค้างตะวันตก และน้ำค้างตะวันออก พระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) ได้ขยายเพลงดอกไม้ไทรจากของเก่าอัตราจังหวะสองชั้น ขึ้นเป็นอัตราจังหวะสามชั้น นอกจากนี้มีผู้นำทำนองดังกล่าวมาประพันธ์เป็นทางเดี่ยวเพื่ออวดฝีมือในวงปี่พาทย์ ทางที่ได้รับความนิยมแพร่หลายได้แก่ ทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ของครูสอน วงฆ้องและทางเดี่ยวระนาดเอกของพันโทเสนาะ หลวงสุนทร

ผู้วิจัยได้นำเพลงดอกไม้ไทร สามชั้น มาสร้างสรรค์เป็นทำนองทางเดี่ยวซอด้วงและซออู้ซึ่งยังไม่ปรากฏว่ามีการทำเป็นเพลงเดี่ยวในกลุ่มเครื่องสาย อีกทั้งท่วงทำนองของเพลงดอกไม้ไทร สามชั้น มีความไพเราะ มีทำนองซ้ำ ๆ เหมาะสำหรับมาสร้างสรรค์เป็นเพลงเดี่ยว โดยผู้วิจัยประพันธ์เพลงสำหรับเดี่ยวซอด้วงและซออู้บรรเลงในรูปแบบใหม่ ซึ่งยังไม่ปรากฏการบรรเลงเช่นนี้มาก่อน

2. แนวคิดการประพันธ์เพลงดอกไม้แห่งความรัก

เพลงดอกไม้แห่งความรัก เป็นการสร้างสรรค์ผลงาน ทางด้านดุริยางคศิลป์ โดยใช้ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของออสบอร์น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545) ที่นำสิ่งเดิมนั้นมาปรับให้เกิดขึ้นใหม่ โดยผู้วิจัยได้นำเพลงดอกไม้ไทร สามชั้นของเดิม มาสร้างสรรค์เป็นเพลงบรรเลงเป็นทางเดี่ยวสำหรับซอด้วงและซออู้ เรียกว่า เพลงดอกไม้แห่งความรัก ซึ่งยังไม่เคยปรากฏที่ไหนมาก่อน นับว่าเป็นการนำของเดิมมาปรับให้เกิดขึ้นใหม่ อีกทั้งการประพันธ์เพลงดอกไม้แห่งความรักให้เป็นในลักษณะประเภทเพลงเดี่ยว เพื่อใช้สำหรับอวดฝีมือ อวดท่วงเพลงของนักดนตรีจะมีเทคนิคการบรรเลงที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ และมีแนว บรรเลงเดี่ยวรูปแบบใหม่ คือ ใช้ซอ 2 ชนิด บรรเลงเดี่ยวพร้อมกัน

เพลงดอกไม้แห่งความรัก แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ท่อนที่ 1 เทียวหวาน

ผู้วิจัยกำหนดให้ซอด้วงดำเนินทำนองที่เป็นหลัก และให้ซออู้ดำเนินทำนองสอดประสาน หมายถึงการแสดงความรักอัน หวานซึ้งของคน 2 คน ใช้เทคนิคในการเดี่ยว ได้แก่ การควงเสียง การรูดสาย ประณีต ดีดสาย

ส่วนที่ 2 ท่อนที่ 1 เทียวเก็บ

ผู้วิจัยกำหนดให้ซอด้วงยังคงดำเนินทำนองที่เป็นหลักเช่นเดิม และให้ซออู้ประสานทำนอง ประสานเสียง ทำทางซออู้พัน กับทางซอด้วง ใช้กลุ่มเสียงแสดงอารมณ์เพลงที่สดใส แสดงถึงความสุขของ คู่รัก ที่กระซ่ำเข้าแหย่กัน ใช้เทคนิคในการเดี่ยว ได้แก่ การสีกักจังหวะ การขยี้คันชัก

ส่วนที่ 3 ท่อนที่ 2 เทียวหวาน

ผู้วิจัยแต่งให้มีสำเนียงมอญ กำหนดให้ซออู้ ดำเนินทำนองที่เป็นหลัก และให้ซอด้วงดำเนินทำนองสอดประสาน มีทำนอง เพลงที่เป็นลูกล่อ ลูกขัด ลูกเหลื่อม เพื่อแสดงอารมณ์เพลงที่หวานซึ้งของ คู่รัก เปรียบเสมือนการพูดจาเกี้ยวพาราสีกัน ใช้เทคนิคในการเดี่ยว ได้แก่ ควงเสียง รูดสาย ประณีต

ส่วนที่ 4 ท่อนที่ 2 เทียวเก็บ

ผู้วิจัยกำหนดให้ซอด้วงและซออู้สอดประสาน ทำนอง และแบ่งช่วงการดำเนินทำนองสลับกัน มีทำนองเพลงที่เป็นลูกล่อ ลูกขัด ลูกเหลื่อม ใช้เทคนิคในการเดี่ยว ได้แก่ เสียงกระซิบ เสียงหนักเบา สะดะ 2 เสียง สีซยี้

3. กลวิธีการบรรเลงซอด้วงและซออู้ในเพลงดอกไม้แห่งความรัก

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์กลวิธีการบรรเลงเพลงดอกไม้แห่งความรัก สามารถจำแนกกลวิธีได้ดังนี้

3.1 รูดสาย คือการปรับเปลี่ยนตำแหน่งของช่วงเสียงปกติ โดยขยายให้ได้ช่วงเสียงที่เพิ่มขึ้น ด้วยการเลื่อนนิ้วลงมา เกิดระดับเสียงเพิ่มขึ้นเป็นเสียงสูง

ทางซอด้วง พบการรูดสาย จำนวน 61 ครั้ง ในวรรคที่ 1 ห้อง 1-4 , วรรคที่ 2 ห้อง 1-4 , วรรคที่ 3 ห้อง 4 , วรรคที่ 4 ห้อง 1-2 , วรรคที่ 11 ห้อง 4 , วรรคที่ 12 ห้อง 1-4 , วรรคที่ 13 ห้อง 3-4 , วรรคที่ 17 ห้อง 1-4 , วรรคที่ 18 ห้อง 1-4 , วรรคที่ 19 ห้อง 1-2 , วรรคที่ 25 ห้อง 1-4 , วรรคที่ 28 ห้อง 2-4 , วรรคที่ 29 ห้อง 1-2 , วรรคที่ 33 ห้อง 1-4 , วรรคที่ 34 ห้อง 1-4 , วรรคที่ 39 ห้อง 3 , วรรคที่ 40 ห้อง 3-4 , วรรคที่ 48 ห้อง 1-2 , วรรคที่ 54 ห้อง 1 , วรรคที่ 61 ห้อง 4 , วรรคที่ 66 ห้อง 3 , วรรคที่ 81 ห้อง 1-4 , วรรคที่ 82 ห้อง 1-4

ทางซออู้ พบการรูดสาย จำนวน 32 ครั้ง ในวรรคที่ 5 ห้อง 3 , วรรคที่ 15 ห้อง 1-4 , วรรคที่ 24 ห้อง 1-4 , วรรคที่ 35 ห้อง 2 , วรรคที่ 36 ห้อง 1-3 , วรรคที่ 40 ห้อง 1-2 , วรรคที่ 41 ห้อง 3-4 , วรรคที่ 49 ห้อง 1,3-4 , วรรคที่ 53 ห้อง 2-3 , วรรคที่ 59 ห้อง 4 , วรรคที่ 60 ห้อง 1-3 , วรรคที่ 71 ห้อง 1-4 , วรรคที่ 76 ห้อง 2-4

ตัวอย่าง ทางหวานซอด้วง บรรทัดที่ 1 วรรค 1 ห้อง 1-4

		วรรค 1			
บรรทัด	ซอด้วง		ลิซัพ		ทลิซัพ
1		- - - ซิ	ลิซัพ - ลิท	- มริ - ทิ	ทลิ - ทิ

ตัวอย่าง ทางหวานซออู้ บรรทัดที่ 25 วรรค 49 ห้อง 1 และ 3-4

		วรรค 49			
บรรทัด	ซออู้		ดํ ดํ		ดํ
25		- ริ ฟิ ท	- ท - ริ	- ฟิ - ริ	ริ ดํ - ดํ

การตีความกลวิธีกับอารมณ์เพลง

- รูดสาย สื่อถึงความรักที่หวานซึ้ง เนื่องจากกลวิธีนี้ใช้ในทิวหวานของทั้งท่อน 1 และท่อน 2

3.2 สีซยี่ คือการบรรเลงด้วยการเพิ่มโน้ตจากปกติ 1 ห้องที่มี 4 ตัวโน้ต ให้เป็น 8 ตัวโน้ต หรือมากกว่านั้น เป็นการบรรเลงที่รวดเร็วจนกว่าจะถึงลูกตกท้ายประโยค

ทางซอด้วง พบการสีซยี่ จำนวน 2 ครั้ง ในวรรคที่ 79 ห้อง 1-4 , วรรคที่ 80 ห้อง 1-4

ทางซออู้ พบการสีซยี่ จำนวน 2 ครั้ง ในวรรคที่ 79 ห้อง 1-4 , วรรคที่ 80 ห้อง 1-4

ตัวอย่าง ทางเก็บซอด้วงและซออู้ บรรทัดที่ 40 วรรค 79 ห้อง 1-4

		วรรค 79			
บรรทัด	ซอด้วง	- ลิซัพ ช่มรด	ทลซล รลทต	ทลทท ดลทต	รทตร มดรม
40	ซออู้	- ลซม ช่มรด	ทลซล ริลทต	ทลทท ดิลทต	ริทริ มดรม

การตีความกลวิธีกับอารมณ์เพลง

- สีขี้ สื่ถึงความรักที่เร้าร้อน เนื่องจากใช้ในเที่ยวเก็บท่อน 4 ซึ่งเป็นท่อนสุดท้ายที่เป็นบทสรุปของความรักในบทเพลงดอกไม้แห่งความรัก

3.3 พรมนิ้ว

3.3.1 พรมนิ้วปิด คือคือการสิดด้วยวิธีพรมนิ้ว ณ เสียงใดเสียงหนึ่ง จังหวะถี่ ๆ แล้วจบลงด้วยการกดนิ้วลง เสียงเด่นจะเกิดเป็นเสียงจากนิ้วที่กดนิ้วลงเสียงนั้น

ทางซอด้าง พบการพรมนิ้วปิด จำนวน 35 ครั้ง ในวรรคที่ 1 ห้อง 2-4 , วรรคที่ 6 ห้อง 2-3 , วรรคที่ 8 ห้อง 2 , วรรคที่ 9 ห้อง 1 , วรรคที่ 10 ห้อง 3 , วรรคที่ 14 ห้อง 2-3 , วรรคที่ 15 ห้อง 3 , วรรคที่ 33 ห้อง 2-3 , วรรคที่ 39 ห้อง 3-4 , วรรคที่ 40 ห้อง 3 , วรรคที่ 41 ห้อง 1 , วรรคที่ 42 ห้อง 1-3 , วรรคที่ 45 ห้อง 2 , วรรคที่ 46 ห้อง 2-4 , วรรคที่ 47 ห้อง 2 , วรรคที่ 48 ห้อง 2 , วรรคที่ 51 ห้อง 1-2 , วรรคที่ 52 ห้อง 1-2 , วรรคที่ 54 ห้อง 2 , วรรคที่ 81 ห้อง 2-4 , วรรคที่ 82 ห้อง 4

ทางซอู้ พบการพรมนิ้วปิด จำนวน 37 ครั้ง ในวรรคที่ 5 ห้อง 2-4 , วรรคที่ 6 ห้อง 4 , วรรคที่ 7 ห้อง 4 , วรรคที่ 12 ห้อง 1 , วรรคที่ 13 ห้อง 1-2,4 , วรรคที่ 33 ห้อง 2-4 , วรรคที่ 34 ห้อง 4 , วรรคที่ 35 ห้อง 2,4 , วรรคที่ 36 ห้อง 4 , วรรคที่ 37 ห้อง 4 , วรรคที่ 38 ห้อง 2 , วรรคที่ 40 ห้อง 4 , วรรคที่ 41 ห้อง 4 , วรรคที่ 43 ห้อง 4 , วรรคที่ 44 ห้อง 2-3 , วรรคที่ 45 ห้อง 2-3 , วรรคที่ 46 ห้อง 2 , วรรคที่ 47 ห้อง 4 , วรรคที่ 49 ห้อง 1-2 , วรรคที่ 52 ห้อง 1-2 , วรรคที่ 55 ห้อง 2 , วรรคที่ 57 ห้อง 3 , วรรคที่ 81 ห้อง 1-3 , วรรคที่ 82 ห้อง 4

ตัวอย่าง ทางหวานท่อน1 ซอด้าง บรรทัดที่ 7 วรรค 14 ห้อง 2 และ 3

		วรรค 14			
บรรทัด7	ซอด้าง		ซึ ลึซึ		ซึฟ
		- ด - ลึ	ลึซึ - ฟ	- ซึ - ฟ	- ม - ร

ตัวอย่าง ทางหวานท่อน2 ซอู้ บรรทัดที่ 25 วรรค 49 ห้อง 1 และ 2

		วรรค 49			
บรรทัด 25	ซอู้		ดึ ดึ		ดึ
		- รึ ฟึ ท	- ท - รึ	- ฟึ - รึ	รึดึ - ดึ

การตีความกลวิธีกับอารมณ์เพลง

- พรมนิ้วปิด สื่ถึงอารมณ์ความรักที่หวานซึ้งให้กัน เนื่องจากทุกท่อนต้องการแสดงความรักที่หวานซึ้ง

3.3.2 พรมนิ้วเปิด คือการสืด้วยวิธีพรมนิ้ว ๖ เสียงใดเสียงหนึ่ง จังหวะที่ ๑ แล้วจบลงด้วยการยกนิ้วขึ้น เสียงเด่นที่เกิดขึ้นจะเป็นเสียงจากนิ้วที่กดขึ้นเสียงนั้น

ทางซอด้าง พบการพรมนิ้วเปิด จำนวน 33 ครั้ง ในวรรคที่ 2 ห้อง 2 , วรรคที่ 3 ห้อง 4 , วรรคที่ 4 ห้อง 2 , วรรคที่ 5 ห้อง 4 , วรรคที่ 6 ห้อง 1,4 , วรรคที่ 7 ห้อง 2-3 , วรรคที่ 8 ห้อง 4 , วรรคที่ 9 ห้อง 2-4 , วรรคที่ 10 ห้อง 4 , วรรคที่ 11 ห้อง 4 , วรรคที่ 12 ห้อง 2 , วรรคที่ 14 ห้อง 1,4 , วรรคที่ 15 ห้อง 1-2 , วรรคที่ 34 ห้อง 3 , วรรคที่ 41 ห้อง 2 , วรรคที่ 42 ห้อง 4 , วรรคที่ 46 ห้อง 4 , วรรคที่ 51 ห้อง 1-3 , วรรคที่ 52 ห้อง 4 , วรรคที่ 53 ห้อง 1-2 , วรรคที่ 54 ห้อง 3 , วรรคที่ 55 ห้อง 1-2,4 , วรรคที่ 82 ห้อง 3

ทางซออุ พบการพรมนิ้วเปิด จำนวน 20 ครั้ง ในวรรคที่ 7 ห้อง 2-3 , วรรคที่ 8 ห้อง 2 , วรรคที่ 11 ห้อง 3-4 , วรรคที่ 13 ห้อง 2 , วรรคที่ 16 ห้อง 1 , วรรคที่ 34 ห้อง 3 , วรรคที่ 38 ห้อง 4 , วรรคที่ 39 ห้อง 4 , วรรคที่ 40 ห้อง 2-3 , วรรคที่ 42 ห้อง 3 , วรรคที่ 45 ห้อง 2 , วรรคที่ 46 ห้อง 2 , วรรคที่ 48 ห้อง 3 , วรรคที่ 50 ห้อง 3 , วรรคที่ 53 ห้อง 3 , วรรคที่ 54 ห้อง 2 , วรรคที่ 82 ห้อง 3

ตัวอย่าง ทางหวานซอด้าง บรรทัดที่ 5 วรรค 9 ห้อง 2-4

		วรรค 9			
บรรทัด 5	ซอด้าง		ม ร		ร
		- - - ด	- ด - ม	- ล ช ม	- ม ร - ม

ตัวอย่าง ทางหวานซออุ บรรทัดที่ 4 วรรค 7 ห้อง 3

		วรรค 7			
บรรทัด 4	ซออุ		ช ร	ท ด	ด ช
		- - - - -	- ล - ด	ร ด - ล	- ล ช - ม

การตีความกลวิธีกับอารมณ์เพลง

- พรมนิ้วเปิด สื่อถึงคู่รักส่งความรักตอบโต้กันและกัน เนื่องจากทุกท่อนต้องการแสดงถึงคู่รักแสดงความรักตอบโต้ซึ่งกันและกัน

3.3.3 พรมจาก คือการพรมนิ้วปิดที่เสียงใดเสียงหนึ่งด้วยความเร็ว แล้วยกนิ้วออกให้เป็นเสียงของนิ้วกดที่ยืนเสียงนั้นไว้

ทางซอด้าง พบการพรมจาก จำนวน 23 ครั้ง ในวรรคที่ 1 ห้อง 1,4 , วรรคที่ 2 ห้อง 4 , วรรคที่ 3 ห้อง 3 , วรรคที่ 6 ห้อง 3 , วรรคที่ 7 ห้อง 4 , วรรคที่ 9 ห้อง 4 , วรรคที่ 10 ห้อง 3 , วรรคที่ 11 ห้อง 3 , วรรคที่ 14 ห้อง 2 , วรรคที่ 15 ห้อง 2 , วรรคที่ 17 ห้อง 1 , วรรคที่ 20 ห้อง 2 , วรรคที่ 33 ห้อง 2,4 , วรรคที่ 42 ห้อง 2,4 , วรรคที่ 45 ห้อง 4 , วรรคที่ 51 ห้อง 4 , วรรคที่ 52 ห้อง 4 , วรรคที่ 55 ห้อง 2 , วรรคที่ 81 ห้อง 2,4

ทางซอฮู้ พบการพรมจาก จำนวน 13 ครั้ง ในวรรคที่ 5 ห้อง 4 , วรรคที่ 7 ห้อง 4 , วรรคที่ 15 ห้อง 2 , วรรคที่ 33 ห้อง 4 , วรรคที่ 41 ห้อง 4 , วรรคที่ 42 ห้อง 4 , วรรคที่ 49 ห้อง 4 , วรรคที่ 50 ห้อง 4 , วรรคที่ 55 ห้อง 2 , วรรคที่ 70 ห้อง 1 , วรรคที่ 75 ห้อง 3-4 , วรรคที่ 81 ห้อง 4

ตัวอย่าง ทางหวานซอด้าง บรรทัดที่ 8 วรรค 15 ห้อง 2

		วรรค 15			
บรรทัด 8	ซอด้าง		ร มร		รุด ร
		- ลี่ ชี่ ม	- มร - ด	- ช - ด	- ทด - ม

ตัวอย่าง ทางหวานซอฮู้ บรรทัดที่ 25 วรรค 50 ห้อง 4

		วรรค 50			
บรรทัด 25	ซอด้าง	รุด ด	ลช ช		ลช
		- ท - ช	- ฟ - ท	- ด - ท	- ลช - ร

การตีความกลวิธีกับอารมณ์เพลง

- พรมจาก สื่อถึงผู้รักส่งความรักตอบโต้กันและกัน เนื่องจากทุกท่อนต้องการแสดงถึงผู้รักแสดงความรักตอบโต้ซึ่งกันและกัน เช่นเดียวกับพรมเปิด

3.3.4 นิ้วประ คือการส่ายเปล่าเสียงยาวแล้วใช้ท่อนนิ้วกลางแตะขึ้นลงสลับกันถี่ ๆ ร่วมกับการส่ายเปล่า ให้มีความเร็วเสมอกัน

ทางซอด้าง พบนิ้วประ จำนวน 2 ครั้ง ในวรรคที่ 4 ห้อง 4 , วรรคที่ 8 ห้อง 4

ทางซอฮู้ พบนิ้วประ จำนวน 1 ครั้ง ในวรรคที่ 42 ห้อง 4

ตัวอย่าง ทางหวานซอด้าง บรรทัดที่ 2 วรรค 4 ห้อง 4

		วรรค 4			
บรรทัด 2	ซอด้าง	ด ลี่ ชี่			รุดล
		- - - ลี่	- ม - ลี่	- ร ร ล	- ดร - ร

ตัวอย่าง ทางหวานซอด้าง บรรทัดที่ 21 วรรค 42 ห้อง 4

		วรรค 42			
บรรทัด 21	ซอด้าง			ลช ช	ฟช
		(- - - -	- - - -)	- ฟ - ล	- ลช - ช

การตีความกลวิธีกับอารมณ์เพลง

- นิ้วประ สื่อถึงการอ่อนและพูดโต้ตอบกันของผู้รัก

3.4 สะเดาะ 2 เสียง คือ การสืมนัด 3 ตัว มี 2 เสียงด้วยความเร็ว โดยให้เสียงแรกที่มี 2 ครั้ง และครั้งที่ 3 ให้ตกอีกเสียง มีจังหวะเท่ากับการ สะบัด

ทางซอด้าง พบการสะเดาะ 2 เสียง จำนวน 1 ครั้ง ในวรรคที่ 77 ห้อง 4

ทางซอู้ พบการสะเดาะ 2 เสียง จำนวน 1 ครั้ง ในวรรคที่ 77 ห้อง 4

ตัวอย่าง ทางเก็บซอด้าง และ ซอู้ บรรทัดที่ 39 วรรค 77 ห้อง 1-4

		วรรค 77			
บรรทัด	ซอด้าง	ซซด - -	รรม - -	รรม - -	ฟฟซ - -
39	ซอู้	- - ซซด	- - รรม	- - รรม	- - ฟฟซ

การตีความกลวิธีกับอารมณ์เพลง

- สะเดาะ 2 เสียง สื่อถึงคู่รักที่ฟันฝ่าผ่านไปได้ ให้อารมณ์ความรักที่มั่นคง

3.5 ควงเสียง คือการกดนิ้วให้เกิดเสียงที่เกิดเสียงเดียวกัน แต่ใช้นิ้วไม่เหมือนกัน

ทางซอด้าง พบการควงเสียง จำนวน 11 ครั้ง ในวรรคที่ 4 ห้อง 3-4 , วรรคที่ 12 ห้อง 3 , วรรคที่ 13 ห้อง 4 , วรรคที่ 16 ห้อง 3 , วรรคที่ 11 ห้อง 3 , วรรคที่ 21 ห้อง 2 , วรรคที่ 25 ห้อง 2-3 , วรรคที่ 32 ห้อง 3 , วรรคที่ 56 ห้อง 3

ทางซอู้ พบการควงเสียง จำนวน 13 ครั้ง ในวรรคที่ 5 ห้อง 3 , วรรคที่ 16 ห้อง 3 , วรรคที่ 21 ห้อง 2 , วรรคที่ 24 ห้อง 2-3 , วรรคที่ 25 ห้อง 4 , วรรคที่ 32 ห้อง 3 , วรรคที่ 40 ห้อง 1 , วรรคที่ 43 ห้อง 3 , วรรคที่ 60 ห้อง 2 , วรรคที่ 69 ห้อง 3 , วรรคที่ 71 ห้อง 1-2

ตัวอย่าง ทางหวานซอด้าง บรรทัดที่ 2 วรรค 4 ห้อง 3-4

		วรรค 4			
บรรทัด	ซอด้าง	ด	ลิซ	ซ	รี้ดลิ
2		- - - ลิ	- ม - ลิ	- ร ร ลิ	- ดรี - ร

ตัวอย่าง ทางหวานซอด้าง บรรทัดที่ 20 วรรค 40 ห้อง 1

		วรรค 40			
บรรทัด	ซอด้าง		มรี	ซ	รี้
20		- ร - รี้	- ด - ลิ	- ฟ - ซล	- - - ด

การตีความกลวิธีกับอารมณ์เพลง

- ควงเสียง สื่อถึงการเรียกร้องความสนใจเพื่อดึงดูดคู่รักเป็นการเริ่มต้นอารมณ์ความรัก เนื่องจากใช้ในท่อนหวานท่อน 1 ช่วงเริ่มต้นเพลง

3.6 สลักจังหวะ คือการบรรเลงล้าหน้าเข้ามาโดยเพิ่มทำนองบรรเลงขึ้นให้เหมาะสม ก่อนที่ถึงเวลาบรรเลงตามปกติได้อย่างสนิท

ทางซอด้วง พบการสลักจังหวะ จำนวน 16 ครั้ง ในวรรคที่ 23 ห้อง 1-4 วรรคที่ 24 ห้อง 1-4

ตัวอย่าง ทางเก็บซอด้วง บรรทัดที่ 12 วรรคที่ 23 ห้อง 1-4

		วรรค 23			
บรรทัด	ซอด้วง	ด - ด -	ด - ด -	ด - ด -	ด - ด -
12	ซอู้	ชดรม	ชดัมช	ดัมชด	มชดัม

การตีความกลวิธีกับอารมณ์เพลง

- สลักจังหวะ สื่อถึงอารมณ์กระเช้าเหวี่ยงของคู่รัก

3.7 สะบัด คือคือการสลักขณะทำนองถี่ ๆ มีโน้ต 3 ตัว มี 3 เสียงด้วยความเร็ว

ทางซอด้วง พบการสะบัด จำนวน 14 ครั้ง ในวรรคที่ 1 ห้อง 2,4 , วรรคที่ 2 ห้อง 4 , วรรคที่ 4 ห้อง 4 , วรรคที่ 12 ห้อง 4 , วรรคที่ 16 ห้อง 3 , วรรคที่ 18 ห้อง 3 , วรรคที่ 29 ห้อง 1 , วรรคที่ 32 ห้อง 3 , วรรคที่ 33 ห้อง 2,4 , วรรคที่ 56 ห้อง 1 , วรรคที่ 81 ห้อง 2,4

ทางซอู้ พบการสะบัด จำนวน 13 ครั้ง ในวรรคที่ 5 ห้อง 4 , วรรคที่ 7 ห้อง 1 , วรรคที่ 8 ห้อง 4 , วรรคที่ 16 ห้อง 3 , วรรคที่ 32 ห้อง 3 , วรรคที่ 33 ห้อง 2,4 , วรรคที่ 36 ห้อง 4 , วรรคที่ 45 ห้อง 4 , วรรคที่ 56 ห้อง 1 , วรรคที่ 58 ห้อง 1 , วรรคที่ 81 ห้อง 2,4

ตัวอย่าง ทางเก็บซอด้วงและซอู้ บรรทัดที่ 41 วรรคที่ 81 ห้อง 2,4

		วรรค 81			
บรรทัด	ซอด้วง		ลัซัพ		ทลัซัพ
41		- - - ซ	ลัซ - ลัท	- มริ - ท	ทล - ท
	ซอู้		ลซัพ ล		ทลซ
		- - - ซ	ลซ - ท	- มริ - ท	ทล - ท

การตีความกลวิธีกับอารมณ์เพลง

- สะบัด สื่อถึงอารมณ์คู่รักที่มีการหยอกล้อและจ้องอนของคู่รัก

กลวิธีที่ผู้วิจัยคิดขึ้นมาใหม่

3.8 ดัดสาย คือการใช้ปลายนิ้วซ้ายกดลงบนสายเพื่อกำหนดระดับเสียงของโน้ตนั้น แล้วใช้นิ้วชี้มือขวาดัดสายทึบ เพื่อให้เกิดเสียงของโน้ตนั้น

ทางซอู้ พบการดีดสาย จำนวน 8 ครั้ง ในวรรคที่ 9 ห้อง 2-4 และ วรรคที่ 10 ห้อง 2-4

ตัวอย่าง ทางหวานซอู้ บรรทัดที่ 5 วรรค 10 ห้อง 2-4

		วรรค 10			
บรรทัด 5	ซอู้	- - - -	- - - ซ	- - - ด	- ร - ม

การตีความกลวิธีกับอารมณ์เพลง

- ดีดสาย สื่อถึงการนึกตรึกตรอง

สรุปผล

จากที่กล่าวมาในส่วนของการวิเคราะห์กลวิธีในการบรรเลง สามารถเรียงลำดับกลวิธีที่ใช้มากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้ดังนี้ พรหมนิ้ว รูดสาย ควงเสียง ดีดสาย สีซีย์ และสะเดาะ 2 เสียง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า พรหมนิ้ว ถูกเลือกใช้เป็นกลวิธีหลักในของเพลงดอกไม้แห่งความรัก เหตุที่ผู้วิจัยใช้การพรหมนิ้วมากที่สุดเนื่องจากการบรรเลงซอทั่วไป การพรหมนิ้วเป็นกลวิธีหลักของการบรรเลงซอ เพื่อทำให้เกิดอารมณ์เพลงและความไพเราะในการฟัง ผู้วิจัยได้จัดทำสรุปกลวิธีในการบรรเลงเพลงดอกไม้แห่งความรัก ไว้ในรูปแบบตาราง ดังนี้

ลำดับ	กลวิธี	จำนวนครั้ง (ซอด้วง)	จำนวนครั้ง (ซอู้)	อารมณ์เพลง
1	รูดสาย	61	32	ความรักที่หวานซึ้ง
2	สีซีย์	2	2	ความรักที่เร้าร้อน
3	พรหมนิ้ว	93	71	
	3.1 พรหมนิ้วปิด	35	37	ความรักที่หวานซึ้งให้กัน
	3.2 พรหมนิ้วเปิด	33	20	คู่รักส่งความรักตอบโต้กันและกัน
	3.3 พรหมจาก	23	13	คู่รักส่งความรักตอบโต้กันและกัน
	3.4 นิ้วประ	2	1	การอ่อนและพูดโต้ตอบกันของคู่รัก
4	สะเดาะ 2 เสียง	2	2	คู่รักที่ฟันฝ่าผ่านไปได้ ให้อารมณ์ความรักที่มั่นคง
5	ควงเสียง	11	13	การเรียกร้องความสนใจเพื่อดึงดูดคู่รักเป็นการเริ่มต้นอารมณ์ความรัก
6	สีลักจิงหวะ	16	-	กระเช้าเข้าเหย้าของคู่รัก
7	สะบัด	14	13	คู่รักที่มีการหยอกล้อและจ้องอนของคู่รัก
8	ดีดสาย	-	8	สื่อถึงการนึกตรึกตรอง

อภิปรายผล

เพลงดอกไม้แห่งความรัก เป็นการสร้างสรรค์เพลงเดี่ยวซอด้วงและซออู้ที่ผู้วิจัยประพันธ์ขึ้นใหม่ โดยมีกลวิธีการบรรเลง ได้แก่ รูดสาย สีซี้ พรหมนิ้ว (พรหมนิ้วปิด พรหมนิ้วเปิด พรหมจาก นิ้วประ) สะเดาะ 2 เสียง ควงเสียง และกลวิธีที่ผู้วิจัยคิดขึ้นมาใหม่ 1 วิธี ได้แก่ ดัดสาย ผู้วิจัยเรียบเรียงทำนองและใช้กลวิธีที่แตกต่างกันในแต่ละเที่ยวเพื่อให้ผู้บรรเลงแสดงออกถึงอารมณ์ความรักในรูปแบบที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการบรรเลงให้มีการสลับเสียงกระซิบ เสียงหนัก-เบา อีกทั้งกำหนดรูปแบบการบรรเลงเดี่ยวประสานทำนองกันระหว่างซอด้วงและซออู้ สื่อถึงการโต้ตอบหยอกเย้ากันระหว่างคู่รัก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดสุนทรียภาพและอารมณ์ในการฟังที่แปลกใหม่ไปจากการฟังเพลงเดี่ยวรูปแบบเดิม

เพลงดอกไม้แห่งความรักถือได้ว่าเป็นการสร้างสรรค์แนวใหม่ในลักษณะสร้างสรรค์บทเพลงที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน เช่นเดียวกับเพลงสรภัญญะของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ หน้าทับเบญจคิริ ของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) หรือระบำพรัตน์ ของक्रमन्त्री ตราโมท (พิชิตชัยเสรี, 2559) ซึ่งถือเป็นคุณค่าของการสร้างสรรค์บทเพลงดอกไม้แห่งความรัก และเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านดุริยางคศิลป์ไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้สนใจสามารถนำกลวิธีการบรรเลงของเพลงดอกไม้แห่งความรัก มาปรับใช้และพัฒนากับการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องสีและบทเพลงไทยอื่น ๆ ได้อีก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

บทความชิ้นนี้เป็นเพียงการนำเสนอกลวิธีการบรรเลงในเพลงลักษณะเพลงเดี่ยวเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องสี (ซอด้วงและซออู้) เท่านั้น ในการสร้างสรรค์บทเพลงไทยนั้นยังมีเครื่องดนตรีและบทเพลงไทยอีกให้ประเภท ให้ผู้สนใจได้คัดเลือกสร้างสรรค์ผลงานอีกต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). *การคิดเชิงสร้างสรรค์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- ณรงค์ เขียนทองกุล. (2561). กลวิธีการบรรเลงจะเข้ในเพลงเดี่ยวตะแบก สามชั้น. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 25(1), 104-132.
- ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์. (2557). *สารานุกรมเพลงไทย*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุตรี สุขปาน. (2561). *การขับร้องเพลงไทย: เพลงตับ*. ขอนแก่น: คลังน่านวิทยา.
- พิชิต ชัยเสรี. (2559). *สังคีตลักษณ์วิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี ตราโมท. (2531). *สังคีตนิยม 1*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- สัจด์ ภูเขาทอง. (2532). *ดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้ว.
- สุรพล สุวรรณ. (2549). *ดนตรีไทยในวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิทธิพลของการควบคุมภายในที่ดีต่อประสิทธิภาพการทำงาน ของเทศบาลนครสมุทรปราการ

พัทธ์ธีรา จิระอุดมสาโรจน์¹/สวลี ตูจินดา²/วฤตดา พัฒนกุล³/วรางคณา ตันสกุล⁴

^{1,2,3} หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

⁴ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

¹อีเมล: Phatteera.n@gmail.com

รับต้นฉบับ 28 กุมภาพันธ์ 2568; ปรับแก้ไข 7 เมษายน 2568; รับผิดชอบ 15 กรกฎาคม 2568

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้การควบคุมภายในตามกรอบของ COSO และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ การวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรของเทศบาลนครสมุทรปราการ จำนวน 244 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม ซึ่งวัดตัวแปรการควบคุมภายในในด้านต่างๆ ของ COSO รวมถึงประสิทธิภาพการดำเนินงาน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน เช่น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมและกิจกรรมควบคุมของการควบคุมภายในตามกรอบของ COSO มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้การควบคุมภายในตามกรอบ COSO สามารถส่งผลดีต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ

การควบคุมภายใน COSO ประสิทธิภาพการดำเนินงาน

The Influence of Good Internal Control on the Operational Efficiency of Samut Prakan Municipality

Phatteera Jiraudomsarod¹ / Siwalee Tuchinda² / Waridda Sungwarakittiwut³

Warangkana Tansakun⁴

^{1,2,3} Master of Business Administration (MBA) in Accounting, Bangkok Suvarnabhumi University

⁴ Master of Business Administration (MBA), Bangkok Suvarnabhumi University

¹ E-mail : Phatteera.n@gmail.com

Received 20 May 2025; Revised 11 June 2025; Accepted 17 June 2025

Abstract

The purpose of this study is to examine the application of internal control based on the COSO framework and its impact on the operational performance of Samut Prakan Municipality. This quantitative research used a sample of 244 personnel from Samut Prakan Municipality. The data collection tool was a questionnaire, which measured various components of the COSO internal control framework as well as operational performance. The data were analyzed using basic statistical techniques, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results showed that the environmental and control activities components of the COSO internal control framework had a significant influence on the operational performance of Samut Prakan Municipality at the 0.05 significance level. This indicates that the application of internal control according to the COSO framework can effectively improve the operational performance of the organization.

Keywords

Internal control, COSO, Operational efficiency or Performance efficiency

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานเทศบาลนครสมุทรปราการมีการบริหารงานในรูปแบบที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังพบปัญหาบางประการที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานในหลายด้านหนึ่งในปัญหาที่พบ คือ การจัดการกับความซับซ้อนในการบริหารงาน โดยที่เทศบาลมีการแบ่งการทำงานออกเป็น 9 ส่วน ซึ่งแต่ละส่วนมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในบางกระบวนการหรือเกิดการประสานงานที่ไม่ราบรื่นในระหว่างส่วนต่างๆ ของการบริหารเทศบาล ปัญหาภายในที่อาจเกิดขึ้นจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและผู้บริหารท้องถิ่น โดยมีระบบการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งทั้งในเรื่องของนโยบายและทิศทางการบริหารที่ไม่สามารถดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายในและการประเมินผลของการดำเนินงานยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการประเมินความเสี่ยงและการติดตามประเมินผล ที่อาจยังไม่สมบูรณ์หรือมีความยืดหยุ่นต่ำเมื่อเทียบกับความซับซ้อนของการบริหารในองค์กรขนาดใหญ่เช่น เทศบาลนครสมุทรปราการ ในส่วนของการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรเทศบาลยังคงเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะการพัฒนาความสามารถของพนักงานเทศบาลทุกคนจะมีผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ซึ่งสามารถช่วยลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานและทำให้การบริการประชาชนมีคุณภาพสูงขึ้น (เทศบาลนครสมุทรปราการ, 2567)

วิวัฒนาการของ COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) เริ่มต้นในปี 1985 โดยกลุ่มองค์กรชั้นนำในสหรัฐอเมริกา เช่น American Institute of Certified Public Accountants (AICPA) และ Institute of Internal Auditors (IIA) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาระบบการควบคุมภายในในองค์กร โดยในปี 1992 COSO ได้พัฒนา "The Internal Control - Integrated Framework" ซึ่งเป็นกรอบการทำงานที่ได้รับการยอมรับทั่วโลกในการควบคุมภายใน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 ประการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมการควบคุม, การประเมินความเสี่ยง, กิจกรรมการควบคุม, ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, และการติดตาม โดยกรอบนี้ได้ถูกนำมาใช้ในการเสริมสร้างการควบคุมภายในองค์กรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส ตลอดจนการปรับปรุงกรอบดังกล่าวในปี 2004 และ 2013 เพื่อรองรับความท้าทายใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เช่น ความเสี่ยงด้านไซเบอร์และการปฏิบัติตามกฎหมายที่เปลี่ยนแปลง การนำ COSO มาใช้ในองค์กรสามารถช่วยแก้ปัญหาหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในเรื่องการเพิ่มความโปร่งใสและความเชื่อมั่นในการดำเนินงานขององค์กร COSO ช่วยให้องค์กรสามารถจัดการกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างเป็นระบบด้วยการประเมินความเสี่ยงและการกำหนดกิจกรรมการควบคุมที่ชัดเจน ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงจากการทุจริต ความผิดพลาดในการดำเนินงาน และปัญหาด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย นอกจากนี้ การนำ COSO มาใช้ยังช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการควบคุมที่เข้มแข็ง โดยการมีแนวทางที่ชัดเจนและการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้องค์กรสามารถปรับปรุงและพัฒนาการทำงานได้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับ

สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission, 2013; Federation of Accounting Professions, 2021)

การนำ COSO มาใช้ในองค์กรมักเกิดขึ้นจากการเผชิญกับปัญหาหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อ การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง เช่น การทุจริตและการละเมิดกฎระเบียบที่เกิดจากการขาด การควบคุมที่เหมาะสม ซึ่งสามารถทำให้ความน่าเชื่อถือขององค์กรลดลงและส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงาน รวมถึงการขาดกระบวนการประเมินและบริหารจัดการความเสี่ยงที่เป็นระบบ ทำให้ไม่สามารถระบุและจัดการ กับความเสี่ยงได้อย่างทันทั่วถึงที่ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ องค์กรที่ขาด ความโปร่งใสในการดำเนินงานอาจพบปัญหาความไม่ชัดเจนในการสื่อสารข้อมูลหรือการตรวจสอบภายใน ซึ่ง อาจทำให้ผู้มีส่วนได้เสียขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินงานขององค์กร การนำ COSO มาใช้ช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการสร้างระบบควบคุมภายในที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ช่วยเพิ่มความโปร่งใสและเสริมสร้าง การติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามมาตรฐานและบรรลุวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการนำระบบการควบคุมภายใน COSO มาประยุกต์ใช้เพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ โดยมุ่งหวังที่จะนำเสนอแนวทางและ ข้อเสนอแนะที่สามารถพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และเสริมสร้างศักยภาพขององค์กร เนื่องจาก ระบบการควบคุมภายในถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์กรให้ชัดเจน พร้อมทั้ง ช่วยให้พนักงานมีความเข้าใจในภาพรวมและสามารถมุ่งไปในทิศทางเดียวกันได้ นอกจากนี้ การนำ COSO มา ใช้ยังสามารถช่วยปรับปรุงกระบวนการทำงานภายในองค์กรให้มีความโปร่งใสและมีการตรวจสอบที่ชัดเจน ทำให้สามารถลดความเสี่ยงจากการทุจริตและความผิดพลาดในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพการทำงานและการตัดสินใจที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทดสอบการอิทธิพลของการควบคุมภายในที่ดีต่อประสิทธิภาพการทำงานของเทศบาลนคร สมุทรปราการ

ขอบเขตงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาปัจจัยการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบตรวจสอบใน ซึ่งประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อมการควบคุม 2) การประเมินความเสี่ยง 3) กิจกรรมการควบคุม 4) สารสนเทศและการสื่อสาร และ 5) การติดตามและ ประเมินผล กับตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการทำงาน

2. ขอบเขตด้านประชากร ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของเทศบาลนครสมุทรปราการ จำนวน 244 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาวิจัยครั้ง ตั้งแต่เดือน มีนาคม ถึง เดือน พฤษภาคม 2567 รวม ระยะเวลาการทำวิจัยทั้งสิ้นประมาณ 4 เดือน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของการควบคุมภายในที่ดีต่อประสิทธิภาพการทำงาน ของเทศบาลนคร สมุทรปราการ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมภายใน COSO (2013) และแนวคิดของสำนักงาน ก.พ. (2559) ได้กำหนดตัวชี้การปฏิบัติงานของข้าราชการ มาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ครั้งนี้

ตัวแปรอิสระ

การควบคุมภายในตามแนวทาง COSO

1. ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม
2. ด้านประเมินความเสี่ยง
3. ด้านกิจกรรมการควบคุม
4. ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร
5. ด้านการติดตามและประเมินผล

ตัวแปรตาม

ประสิทธิภาพการทำงานของ เทศบาลนครสมุทรปราการ

1. ด้านคุณภาพของงาน
2. ด้านปริมาณงาน
3. ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน
4. ด้านค่าใช้จ่าย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้การวิจัยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่เทศบาลสมุทรปราการ ระดับผู้บริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี หน่วยงานตรวจสอบภายใน ฝ่ายบริหารงานคลัง ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ และพนักงานราชการ ลูกจ้าง ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 244 คน

เครื่องมือวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถาม มาทดลองความเชื่อมั่นโดยการทดลองนำไปใช้ (Pre – Test) กับกลุ่มประชากร จำนวน 30 ชุด เพื่อนำมาวิเคราะห์คำนวณหาความเชื่อถือ โดยภาพรวมปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา มีค่า น่าเชื่อถือ เท่ากับ 0.957 (ดูจากค่า Cronbach's Alpha)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งการสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอนการดำเนินงาน ทำการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยามเชิงทฤษฎี และนิยามเชิงปฏิบัติการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการอาศัยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงบรรยายได้แก่ สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความแปรปรวน (Variance) และนำเสนอข้อมูลในตารางเพื่ออธิบายเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สมมติฐาน คือ เพื่อทดสอบการอิทธิพลของการควบคุมภายในที่ดีต่อประสิทธิภาพการทำงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression)

ผลการศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 59.0 ส่วนเพศชาย มีจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 41-50 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 กลุ่มอายุ 31-40 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 มากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3 และกลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 57.8 รองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7

ตำแหน่งงานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี 1 คน รองนายกเทศมนตรี จำนวน 10 คน ฝ่ายตรวจสอบภายใน จำนวน 10 คน ฝ่ายฝ่ายบริหารงานคลัง จำนวน 10 คน ฝ่ายแผนงานและงบประมาณจำนวน 10 คน ข้าราชการจำนวน 95 คน พนักงานราชการจำนวน 48 คน ลูกจ้างประจำจำนวน 37 คน ลูกจ้างชั่วคราวจำนวน 23 คน

ประสบการณ์ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุการทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6 อายุการทำงาน 2 – 5 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 และ 6 – 10 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรผัน และการแปลของการควบคุมภายในตามแนวทางของ COSO

การควบคุมภายในของ COSO	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	
ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม	4.29	0.630	มาก	2
ด้านประเมินความเสี่ยง	4.10	0.728	มาก	4
ด้านกิจกรรมการควบคุม	4.41	0.637	มาก	1
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	4.11	0.743	มาก	3
ด้านการติดตามและประเมินผล	3.71	0.868	มาก	5
ภาพรวม	4.00	0.626	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการควบคุมภายในของ COSO เทศบาลมีการควบคุมภายในตามแนวทาง COSO ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.626) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายองค์ประกอบพบว่า ระดับความคิดเห็นที่มากที่สุดคือ ด้านกิจกรรมการควบคุมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.637) รองลงมาคือด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.630) ด้านสารสนเทศและการสื่อสารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.743) ด้านประเมินความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.728) และด้านการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.868) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรผัน และการแปลผลข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
ด้านคุณภาพของงาน	4.33	0.586	มาก	2
ด้านปริมาณงาน	4.34	0.564	มาก	1
ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน	4.12	0.556	มาก	3
ด้านค่าใช้จ่าย	4.11	0.760	มาก	4
ภาพรวม	4.22	0.475	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า เทศบาลมีประสิทธิภาพในการทำงาน ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.475) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายองค์ประกอบพบว่า ระดับความคิดเห็นที่มากที่สุดคือ ด้านปริมาณงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.564) รองลงมาคือ ด้านคุณภาพของงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.586) ด้านเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.556) และด้านค่าใช้จ่ายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.760) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การควบคุมภายในของ COSO ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ

ตัวแปร	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน				
	B	Std.	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	2.670	0.228		11.688	0.000
ด้านสภาพแวดล้อม	0.134	0.060	0.178	2.245	0.026*
ด้านการประเมินความเสี่ยง	0.012	0.050	0.018	0.232	0.817
ด้านกิจกรรมการควบคุม	0.168	0.059	0.226	2.847	0.005*
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	0.002	0.058	0.003	0.032	0.975

ตัวแปร	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน				
	B	Std.	Beta	t	Sig
ด้านการติดตามและประเมินผล	0.047	0.042	0.086	1.117	0.265
R= 0.407 R ² = 0.166 Adjusted R ² = 0.149 SE = 0.438					

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ พบว่า R² มีค่าเท่ากับ 0.407 หมายถึง ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายการใช้งานได้ ร้อยละ 40.70 โดยพบว่า การควบคุมภายในของ COSO ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านกิจกรรมการควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการควบคุมภายในของ COSO ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ ด้านกิจกรรมการควบคุมมากที่สุด (β เท่ากับ 0.168) และด้านสภาพแวดล้อม (β เท่ากับ 0.134) จึงสรุปได้ว่า สมมติฐานได้รับการสนับสนุน สามารถสร้างสมการได้ ดังนี้

$Y = 2.670 + 0.168 (X_3) + 0.137 (X_1)$ สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม, ด้านการประเมินความเสี่ยง, ด้านกิจกรรมการควบคุม, ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร, ด้านการติดตามและประเมินผล และค่าคงที่ (Constant) กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยผลการวิเคราะห์พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมและด้านกิจกรรมการควบคุมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 (0.026 และ 0.005 ตามลำดับ) ซึ่งบ่งชี้ว่าทั้งสองตัวแปรนี้สามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กรหรือบุคคล ในขณะที่ตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ ด้านการประเมินความเสี่ยง, ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร, และด้านการติดตามและประเมินผล ไม่มีผลกระทบที่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยมีค่า Sig สูงกว่า 0.05 (0.817, 0.975, และ 0.265 ตามลำดับ) ซึ่งแสดงว่าตัวแปรเหล่านี้ไม่สามารถใช้ทำนายหรืออธิบายความแปรผันของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในแง่ของการประเมินคุณภาพของโมเดลการถดถอย

ค่าสถิติ R² เท่ากับ 0.166 ซึ่งหมายความว่าโมเดลนี้สามารถอธิบายความแปรผันของประสิทธิภาพในการทำงานได้เพียง 16.6% เท่านั้น ซึ่งยังคงมีข้อจำกัดในการทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจากตัวแปรที่ศึกษา นอกจากนี้ ค่า Adjusted R² ที่เท่ากับ 0.149 แสดงให้เห็นว่าเมื่อปรับด้วยจำนวนตัวแปรในโมเดล ค่าอธิบายความแปรผันจะลดลงเล็กน้อย, ซึ่งอาจบ่งชี้ว่าโมเดลยังไม่สามารถครอบคลุมได้อย่างสมบูรณ์แบบหรืออาจมีตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมารวมในโมเดลนี้ที่อาจมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การควบคุมภายในที่ดีต่อประสิทธิภาพการทำงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ พบประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาสรุปผลดังนี้

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของการควบคุมภายในของ COSO ต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณกับบุคลากรจำนวน 244 คน ผ่านแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมภายในของ COSO โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมการควบคุม (ค่าเฉลี่ย 4.41) รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมของการควบคุม (ค่าเฉลี่ย 4.29) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.22) องค์ประกอบที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือ ปริมาณงาน (ค่าเฉลี่ย 4.34) รองลงมาคือ คุณภาพของงาน (ค่าเฉลี่ย 4.33) อิทธิพลของการควบคุมภายในของ COSO ต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน พบว่า สภาพแวดล้อมของการควบคุม และกิจกรรมการควบคุม ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อประสิทธิภาพการทำงาน (กัญญากร จิตต์อารี และ พรทิ ภา แสงเขียว, 2024) (Kiattamrongkit & Sukwattanasinitt, 2023) (Thepparuk & Bosakoranut, 2023) (สุกัญญา รักษาพล และคณะ, 2024) (Wongkongkaew, 2023) (นฤมล สุญญาจารย์ และคณะ, 2023) องค์ประกอบอื่น ๆ เช่น การประเมินความเสี่ยง, สารสนเทศและการสื่อสาร, และการติดตามประเมินผล ไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ Marta Ciarko และ Agnieszka Paluch-Dybek ศึกษางานวิจัยเรื่อง The Effectiveness of Internal Control in Local Government Units, (2022) ได้วิเคราะห์ประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในในหน่วยงานรัฐบาลท้องถิ่น โดยใช้แบบสอบถาม (PAPI) กับหน่วยงานในเขต Zagań ประเทศโปแลนด์ ผลการศึกษพบว่า องค์ประกอบของ COSO เช่น สภาพแวดล้อมการควบคุมและกิจกรรมการควบคุมมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ขณะที่องค์ประกอบอื่น ๆ เช่น การประเมินความเสี่ยง, สารสนเทศและการสื่อสาร, และการติดตามและประเมินผลไม่มีผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Aikins, Mensah, Dankwah และ Potakey (2024) ศึกษาเรื่อง Assessing the internal controls in local governments in Ghana ได้วิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในในหน่วยงานรัฐบาลท้องถิ่นของกานา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ 24 คนจาก 6 หน่วยงานในภูมิภาคกลางของกานา ผลการศึกษพบว่า แม้หน่วยงานเหล่านี้จะมีระบบการควบคุมภายในตามมาตรฐาน แต่การดำเนินงานจริงกลับมีความไม่สอดคล้อง เช่น การละเลยขั้นตอนปฏิบัติ การขาดการติดตามผล และการขาดความรับผิดชอบ ส่งผลให้ระบบการควบคุมภายในไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในอย่างเคร่งครัดเพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบในหน่วยงานรัฐบาลท้องถิ่น การศึกษานี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของเทศบาลนครสมุทรปราการ พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมและกิจกรรมการควบคุมมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อ

ประสิทธิภาพการดำเนินงาน ขณะที่องค์ประกอบอื่น ๆ เช่น การประเมินความเสี่ยง, สารสนเทศและการสื่อสาร, และการติดตามและประเมินผลไม่มีผลกระทบที่มีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ COSO ที่เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมการควบคุมที่เข้มแข็งและการดำเนินกิจกรรมการควบคุมที่มีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาอิทธิพลของการควบคุมภายในที่ดีต่อประสิทธิภาพการทำงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สภาพแวดล้อมการควบคุมภายในที่ดีมีบทบาทสำคัญในการสร้างวินัยและมาตรฐานในการทำงาน โดยเฉพาะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ดูแลประชาชนในพื้นที่ การควบคุมที่มีประสิทธิภาพช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และลดความเสี่ยงจากความผิดพลาดหรือการทุจริต ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานเกิดความไว้วางใจและความเชื่อมั่นทั้งจากบุคลากรภายในและประชาชนผู้รับบริการ การสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดีในเทศบาลนครสมุทรปราการเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งในด้านการบริหารงานภายในและการให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาองค์กรและสร้างความเชื่อมั่นต่อการทำงานของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิดา เสาวคนธ์ (2565) ได้ศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในที่มีต่อประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานของกำลังพลในสำนักงานปลัดบัญชีกองทัพบก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า สภาพแวดล้อมของการควบคุม มีผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานด้านการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงาน และงานวิจัยของ ชาลินี เกสรรัตน์ (2565) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ตามหลัก COSO ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของการประปาส่วนภูมิภาค ผลการศึกษาพบว่า การควบคุมภายในตามหลัก COSO ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ได้ร้อยละ 52.10 ($R^2 = 0.521$) ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. กิจกรรมการควบคุมส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กิจกรรมการควบคุมที่วางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ ช่วยให้การดำเนินงานในองค์กรเป็นไปอย่างราบรื่นและมีมาตรฐาน โดยเฉพาะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน การควบคุมที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของการทำงาน การควบคุมที่ดีประกอบด้วย การวางระเบียบปฏิบัติ การกำหนดขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน และการตรวจสอบความถูกต้องอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยลดความผิดพลาดและเพิ่มความถูกต้องแม่นยำในการทำงาน นอกจากนี้ การติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความระมัดระวังในการทำงานมากขึ้น และสามารถปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ กิจกรรมการควบคุมยังครอบคลุมถึงการประเมินผลการทำงาน การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ และการสร้างระบบการรายงานที่

โปร่งใส ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารสามารถติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ และทำให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่องานที่ตนเองเพิ่มขึ้น การให้คำแนะนำและการอบรมเกี่ยวกับการควบคุมภายในยังช่วยพัฒนาทักษะและความรู้ในการทำงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาลินี เกสรรัตน์ (2565) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ตามหลัก COSO ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของการประปาส่วนภูมิภาค ผลการศึกษาพบว่า ด้านกิจกรรม ได้ร้อยละ 55.20 ($R^2 = 0.552$) ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของการควบคุมภายในที่ดีต่อประสิทธิภาพการทำงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ รวมถึงการสนับสนุนจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาการควบคุมภายในและการดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการมี ดังนี้

1. เสริมสร้างสภาพแวดล้อมการควบคุมที่ดี ควรให้ความสำคัญในการสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมการควบคุมที่ดี โดยเน้นการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนในการทำงาน เช่น การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบให้ชัดเจนและโปร่งใส การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความซื่อสัตย์และโปร่งใส เพื่อให้บุคลากรภายในและประชาชนมีความเชื่อมั่นในกระบวนการทำงานของเทศบาล นอกจากนี้ควรจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรในการทำงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานและการควบคุมภายในที่เข้มงวด

2. พัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการควบคุมภายใน ควรดำเนินกิจกรรมการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการวางระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน การกำหนดขั้นตอนการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ และการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จในการทำงานและการรายงานผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใสจะช่วยให้ผู้บริหารและบุคลากรมีความรับผิดชอบในการทำงาน และสามารถติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพิ่มความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงและการสื่อสารข้อมูล แม้ว่าผลการศึกษาจะพบว่า องค์ประกอบของการประเมินความเสี่ยงและการสื่อสารยังไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน แต่การพัฒนาในด้านนี้ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเสริมสร้างการควบคุมภายในให้สมบูรณ์แบบควรมีการประเมินความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ ระบุปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงาน และใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและนำเสนอแก่ผู้บริหารและบุคลากรในการตัดสินใจแก้ไข

4. การเสริมสร้างระบบการรายงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ ควรพัฒนาระบบการรายงานผลการดำเนินงานให้เป็นระบบและโปร่งใส เพื่อให้ผู้บริหารสามารถติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันการทุจริตและข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น

5. สนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาของบุคลากร ควบจัดการอบรมและพัฒนาทักษะของบุคลากร ในด้านการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้พนักงานมีความรู้และทักษะในการดำเนินงานตามมาตรฐานการ ควบคุมภายในที่ดี โดยเฉพาะการฝึกอบรมด้านการจัดการความเสี่ยงและการประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้บุคลากร สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานและเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของเทศบาล

6. การใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมภายใน เทคโนโลยีสามารถช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การใช้ระบบสารสนเทศและเครื่องมือที่ทันสมัยใน การติดตามผลการดำเนินงานและการจัดการความเสี่ยงจะช่วยให้การควบคุมภายในมีความแม่นยำและเป็นไป ตามมาตรฐาน ทำให้สามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันที่

การดำเนินการตามข้อเสนอแนะเหล่านี้จะช่วยพัฒนาและเสริมสร้างการควบคุมภายในของเทศบาลนคร สมุทรปราการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นำไปสู่การพัฒนาองค์กรและการบริการประชาชนที่ดียิ่งขึ้นในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในในระดับลึกขึ้น งานวิจัยในครั้งนี้ได้เน้นการศึกษา องค์ประกอบของการควบคุมภายในที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในเทศบาลนคร สมุทรปราการ โดยการศึกษาในครั้งต่อไปสามารถพิจารณาการศึกษาผลกระทบขององค์ประกอบที่ไม่ถูก ครอบคลุมในงานวิจัยนี้ เช่น การประเมินความเสี่ยงในเชิงลึก การใช้เทคโนโลยีในการควบคุมภายใน รวมถึง การวิเคราะห์ผลกระทบระยะยาวของการควบคุมภายในในระยะเวลา 3-5 ปี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและ สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการพัฒนากองครได้อย่างยั่งยืน

2. การเปรียบเทียบการควบคุมภายในในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ การวิจัยในครั้งต่อไปอาจ ขยายขอบเขตการศึกษาไปยังเทศบาลอื่น ๆ หรือหน่วยงานราชการในระดับท้องถิ่นในพื้นที่ต่างๆ เพื่อทำการ เปรียบเทียบการควบคุมภายในในบริบทที่หลากหลาย เช่น เทศบาลในพื้นที่ชนบทกับเทศบาลในเมือง เพื่อทำ ความเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในในแต่ละบริบท

3. การศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมภายในและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะการประเมินความพึงพอใจของประชาชนในการใช้บริการจากหน่วยงานท้องถิ่น และวิเคราะห์ว่า การควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพสามารถส่งผลต่อการเสริมสร้างความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมจาก ประชาชนได้อย่างไร

4. การศึกษาในด้านการใช้เทคโนโลยีในการควบคุมภายใน การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการควบคุม ภายในถือเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการทำงาน การวิจัยครั้งต่อไปควรเน้น การศึกษาการนำเทคโนโลยี เช่น ระบบการจัดการข้อมูล, การตรวจสอบแบบอัตโนมัติ หรือการใช้ระบบ สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ (MIS) มาใช้ในการพัฒนาการควบคุมภายในในเทศบาลหรือองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

5. การสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์กร ในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายการสำรวจความคิดเห็นจากบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น พนักงานในระดับต่างๆ ขององค์กร เพื่อทำความเข้าใจถึงการรับรู้เกี่ยวกับการควบคุมภายในและประสิทธิภาพของการทำงาน โดยอาจใช้เครื่องมือการวิจัยที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสำรวจแบบสอบถามที่มุ่งเน้นไปที่ทัศนคติของบุคลากรในองค์กร

6. การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการควบคุมภายในการวิจัยครั้งถัดไปสามารถพิจารณาปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการควบคุมภายใน เช่น การเปลี่ยนแปลงทางนโยบายหรือกฎหมายท้องถิ่น, สถานะทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคมในพื้นที่ เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของปัจจัยเหล่านี้ต่อการดำเนินงานและการควบคุมภายในการดำเนินการวิจัยในทิศทางเหล่านี้จะช่วยขยายขอบเขตความเข้าใจในเรื่องของการควบคุมภายในและการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2567). *หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561*. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://shorturl.at/pqsl6>.
- กรมบัญชีกลาง. (2558). *มาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ*. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2568, จาก https://www.cgd.go.th/cs/internet/internet/%E0%B8%AA%E0%B8%9E%E0%B8%95-%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%9A%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%9A.html?page=1&perpage=50&page_locale=th_TH&keyword=&adv_search=&date_start=&date_end=.
- กรมบัญชีกลาง. (2561). *แนวปฏิบัติระบบการควบคุมภายในภาครัฐราชการ*. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2568, จาก https://www.cgd.go.th/cs/internet/internet/%E0%B8%AA%E0%B8%9E%E0%B8%95-%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%9A%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%9A.html?page=1&perpage=50&page_locale=th_TH&keyword=&adv_search=&date_start=&date_end=.
- กัญญากร จิตต์อารีและพร ทิวา แสงเขียว. (2567). โครงสร้างขององค์กรและระบบการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านบัญชีของธุรกิจน้ำมันเอทานอล ในประเทศไทย. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(6), 34-48.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2560). *แนวทางการตรวจสอบภายใน*. กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- เทศบาลนครสมุทรปราการ. (2567). *ข้อมูลนครสมุทรปราการ*. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://www.samutprakancity.go.th/>
- นฤมล สูญญาจารย์และคณะ. (2566). การศึกษาระบบการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัญชีในหน่วยงานกรมทางหลวง. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมาสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 17(3), 68-82.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. กรุงเทพฯ: บริษัท วี. อินเทอร์เน็ต. พรินท์. ยุทธ ไกยวรรณ. (2561). *หลักสถิติวิจัยและการใช้โปรแกรม SPSS*. พิมพ์ครั้งที่ 5. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2558). *มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ*. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <http://www.fap.or.th/Article/Detail/66979>.
- สุธิดา เจริญผล. (2562). *ผลกระทบของระบบควบคุมในด้านบัญชีและการเงินที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัญชีในอุตสาหกรรมบริการเขตกลาง(การค้นคว้าอิสระ บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี)*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- สุธิดา เสาวคนธ์. (2563). ผลกระทบของการควบคุมภายในที่มีต่อประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานของกำลังพลในสำนักงานปลัดบัญชีกองทัพบก (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2556-พ.ศ. 2561. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2568, จาก www.opdc.go.th/uploads/files/strategies_new2.pdf
- สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง. (2562). การควบคุมภายใน. รายงานการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2568
- สุกัญญา รักษาพลและคณะ.(2567). การควบคุมภายในและสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคกลาง. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(9), 1385-1394.
- Aikins, A. E., Mensah, J. V., Dankwah, M., & Potakey, H. M. D. (2024). ASSESSING THE INTERNAL CONTROLS IN LOCAL GOVERNMENTS IN GHANA. *Journal of Business Economics and Finance*, 13(2), 68-79.
- COSO, The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission. (2013). Internal Control Framework. New Jersey: Institute of Certified Public Accountants. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://www.coso.org/guidance-on-ic>.
- Ciarko, M., & Paluch-Dybek, A. (2022). Efektivnost unutrašnje kontrole u jedinicama lokalne samouprave. *Društveni horizonti*, 2 (3), 75-84.
- Kiattamrongkit, N., & Sukwattanasinitt, K. (2023). ระบบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการเงินและบัญชีในหน่วยงานสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม. *RMUTL Journal of Business Administration and Liberal Arts*, 11(2), 93-110.
- Thepparuk, N., & Bosakoranut, S. (2023). การควบคุมภายในและการตรวจสอบทางการเงินส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสำนักงานอัยการสูงสุด. *Journal of Management and Local Innovation*, 5(8), 40-52.
- Wongkongkaew, B. (2023). การควบคุมภายในตามกรอบแนวคิดของโคโซ (COSO) และการจัดการความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรหน่วยงานของรัฐในภาคเหนือตอนล่าง. *Journal of Social Science for Local Development Rajabhat Maha Sarakham University*, 7(4), 188-197.

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เป็นวารสารที่พิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย (Research articles) และบทความวิชาการ (Academic article) ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีกำหนดออกปีละ 2 ฉบับ คือ เดือนมกราคม – มิถุนายนและ เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม ผู้เขียนบทความทุกท่านสามารถส่งเรื่องมาลงตีพิมพ์ได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกหรือสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ผลงานที่จะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารต้องไม่เคยถูกนำไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน พร้อมทั้งได้รับการพิจารณาจากผู้ประเมินอิสระ (Reviewer) จากภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาวิชานั้นๆ จำนวน 3 ท่าน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ บทความอาจถูกดัดแปลง แก้ไขคำ สำนวน และรูปแบบการนำเสนอตามที่กองบรรณาธิการเห็นสมควรผู้เขียนบทความสามารถค้นรายละเอียดต่าง ๆ ของการเตรียมต้นฉบับได้จากเว็บไซต์ www.tci-thaijo.org./index.php/bruja

วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

044-611-221 ต่อ 8601

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/bruj>